

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS, 67E JAARGANG NO.7, JULI 2006

ONZE VOGELS

De

se

De Europese kanarie.

Hoewel de Europese kanarie de afgelopen jaren projectvogel is geweest, is het een vogel die niet in grote aantallen gekweekt wordt. Ondanks zijn vele positieve eigenschappen zien we hem sporadisch op tentoonstellingen en de aanschaf van een koppel van deze vogels blijkt nog steeds moeilijk. Als we deze in onze ogen zeer aantrekkelijke cultuurvogel ook in de toekomst willen behouden, zal hij op grotere schaal gekweekt moeten worden.

De Europese kanarie in het wild

Rond 1800 was het voorkomen van de Europese kanarie beperkt tot het Iberische schiereiland en de randen van de Middellandse zee. De explosieve uitbreiding naar het noorden is volgens Mayr vanuit

twee centra op gang gekomen, namelijk vanuit het Rijndal ten westen en het Donaual ten oosten van de Alpen. Sprongsgewijs werden telkens geschikte broedplaatsen ver ten noorden van het in gebruik zijnde broedgebied bezet en opgevuld, van waaruit dan

weer verdere kolonisatiepogingen werden ondernomen. Al begin 20e eeuw werden regelmatig zingende Europese-kanariemannen in Zuid-Limburg waargenomen, maar pas in 1922 werd het eerste zekere broedgeval vastgesteld te Rolduc in Zuid-Limburg. In 1924 was de soort er al opmerkelijk talrijk en tegelijkertijd kwamen meldingen binnen uit Enschede (1923) met in 1924 een nestvondst. Een tiental jaren later bleek de Europese kanarie op meerdere plaatsen in de Gelderse Achterhoek, Twente en de Zuidelijke Veluwezoom voor te komen. De laatste uitbreiding vond plaats in de vijftigerjaren met vele nieuwe vestigingen zoals in 1953 in de Bilt en Zeist en diverse plaatsen in Noord-Brabant en Aerdenhout en Bentveld. Vanaf 1976 werden in meerder broedterreinen een

Even voorstellen:

Nederlandse naam:	Europese kanarie
Familie:	vinken (<i>Fringillidae</i>)
Latijnse naam:	<i>Serinus serinus</i>
Engels:	Serin
Frans:	Serin cini
Duits:	Girlitz
Streeknamen:	Girlitz
Veldkenmerken:	De hoofdkleur van het mannetje is kanariegeel, het voorhoofd en de achterhals zijn groengeel, de mantelveren en de schouders zijn bruingroen met brede bruine strepen. De keel is geelgroen en verloopt naar onderen toe in grijs. De vleugels zijn grijsbruin, de staart is bruinachtig zwart met lichte veerzomen. Het vrouwtje is matter en bezit veel minder geel. De lengte bedraagt 11,5 cm.
Verspreiding:	Europa (noordgrens is Zweden), Klein Azië, Noordwest-Afrika.
Ondersoorten:	geen.
Broedaantal:	broedvogelatlas 1979: 350 - 400 paar in Nederland. broedvogelatlas 2003: 400 - 450 paar in Nederland.
Voorkomen in Nederland:	overwegend in Zuid- en Oost-Nederland.
Aantal legfels:	2
Aantal eieren:	3 - 5
Zomergast:	In Nederland door- en wegtrek van half september tot december. Onze vogels overwinteren in Zuid-Europa.

soms sterke toename geconstateerd, terwijl diverse gebieden met de bekende sprongen bezet werden. Het huidige verspreidingspatroon laat een min of meer aaneengesloten broedgebied zien (Zuid- en Noord-Limburg, omgeving Nijmegen, zuidelijke Veluwezoom en Twente) met daarbuiten meer geïsoleerde broedplaatsen, niet zelden daterend uit de opleving van 1976. De geringe bezetting van de binnenduinrand, het Gooi en de Achterhoek en het zelfs volledig ontbreken in het westelijke Noord-Brabant en de Utrechtse heuvelrug doet vreemd aan gelet op de aanwezigheid van optimale biotopen. In zijn oorspronkelijke broedgebied kwam de Europese kanarie vooral langs zonnige bosranden, boomgroepen in cultuurland en boomgaarden voor. Sinds zijn uitbreiding is er sprake van een aanpassing aan menselijke nederzettingen. In Nederland heeft de soort een voorkeur voor gevarieerde stads- en kasteelparken, afwisselende tuinen in villawijken en tuinsteden, begraafplaatsen, arboreta en pineta. Deze terreinen hebben de aanwezigheid van open ruimten en sierconiferen gemeen, essentieel voor de ruimtevrugnende baltsvlucht en een goed verborgen nest. De enigszins op een sjs lijkende Europese kanarie (maar meer gedrongen en diens gele staartranden missend) heeft de gewoonte bij vlagen te zingen, wat al in februari kan beginnen. De gevarieerde, kwetterende zang is in april en mei het vaakst te horen, niet zelden tijdens een warrige baltsvlucht. Zij broeden meestal in kleine concentraties van 3 - 5 paren die langer en intensiever baltsen en zingen dan solitaire paren. Grotere groepen komen eind maart en in april voor en een deel hiervan

zijn doortrekkende vogels. De achterblijvers beginnen meestal direct met het broeden en omdat ze dan meer verborgen leven, wordt ten onrechte vaak gedacht dat de hele groep uit doortrekkers bestaat. Het nest wordt goed verstopt in de beschutting van sierconiferen tot een hoogte van 4 m. De nesten worden gemaakt van gras, plantstengels, mos en kleine takjes en bekleed met haar, veren, wol en plantenpluis. De broedtijd begint in maart in het zuiden tot in mei in het noorden. De eieren zijn buikig, glad en glanzend. Ze zijn zeer licht helderblauw, soms enigszins groenachtig, bezet met bruinachtige of purperen spikkels en krabbels. Ze zijn 16,7 x 11,9 mm groot. Het vrouwtje broedt 12 tot 13 dagen en begint meestal te broeden bij het voorlaatste ei. De jongen zijn donzig, met een tamelijk lang en schaars lichtgrijs dons. De binnenzijde van de snavel van de jongen is roze. De jongen worden in tegenstelling tot alle andere Europese vinken vrijwel geheel met zaden gevoerd.

De Europese cultuurkanarie.

De Europese cultuurkanarie moet van opzij gezien een volslanke vogel zijn met van keel tot de inzet van de poten een regelmatig gebogen lijn zijn. De rug moet vanaf nek tot staartpunt een bijna rechte lijn vormen. De overgang van kop naar nek moet geleidelijk verlopen. Het geel bij de pop is veel minder sprekend dan bij de man. Bij de eerstejaarsvogels is dit geen goed geslachtskenmerk. Jonge mannen laten soms minder geel zien dan oude poppen. Poppen zijn veelal fijner en meer gestreept dan de mannen. Robert kweekt zijn Europese kanaries in dezelfde soort vluchten als waarin hij zijn

kneuen kweekt, nl. in vluchtjes van 60 cm breed, 1,80 m diep en 2,00 m hoog. Deze zijn volledig overdekt en de bodem is van beton. Dit is gestort op een puinlaag van 40cm dik. Hierdoor is de kans dat er in koudeperiodes vocht optrekt, veel minder aanwezig. De Europese kanarie is namelijk vooral in de periode voor de broedtijd zeer gevoelig voor coccidiose. In tegenstelling tot andere voor coccidiose gevoelige vogels blijven ook volwassen Europese kanaries gevoelig voor coccidiose. Robert kuurt zijn vogels, Europese kanaries en kneuen, elke twee weken twee dagen met Bay-cox. Dit voldoet goed en ook de sterfte onder jonge vogels is minimaal. Robert begint met de kweek in april. De vogels blijven het gehele jaar bij elkaar en in tegenstelling tot zijn kneumannen - dit zijn vrijwel altijd voortreffelijke vaders - kunnen Europese kanariemannen door hun felheid het broedproces verstoren. Robert gebruikt voor zijn Europese kanaries tralienestbakjes met een plastic nestvormpje. Hierin ligt een touwnestje dat vastgezet wordt met geplastificeerd ijzerdraad om te voorkomen dat de man het nest scheeftrekt. De nestjes worden zo hoog mogelijk aan de voorzijde van de volière gehangen. Om de broedende pop en de jongen te beschermen tegen kraaiachtigen en sperwers is van de bovenzijde van de volière tot 20cm hieronder dubbel gaas aangebracht. De opfok gaat heel eenvoudig. Hij geeft veel halfrijpe graszaden, zaad van klein kruiskruid en paardenbloem. Insecten worden niet gegeten. Hij geeft daarbij een gevarieerde zaadmengeling. Hierin zitten veel wilde graszaden zoals straatgras. In het broedseizoen verstrekt hij tweemaal daags een zelf gemaakt eivoer. Dit bestaat uit een gekookt ei met drie beschuiten, aangevuld met een maatlepeltje AVES. De jonge vogels worden op de vijfde dag geringd. Om deze ringen zit standaard een stukje ventielslang. Mocht een vogel onverhoopt een ring verliezen dan is het mogelijk, in Duitsland, deze met een speciale knijpring te ringen. Formeel moet hierbij een vogelwetcontroleur aanwezig zijn. De jonge vogels worden gehuisvest in groepen van maximaal acht vogels om stress te voorkomen. Robert vindt dat de Europese kanarie geen makkelijke TT-vogel is. Vooral de eerstejaars mannen worden te kritisch beoordeeld. Hij speelt ook wel in Nederland met zijn vogels. Hier worden zij beter beoordeeld.

Robert Nijhuis en Paul Oude Elferink
Foto: Univision

Literatuur:

SOVON broedvogelatlas
Luiken: De Europese kanarie breidt zich uit.
Mayr: Die Ausbreitung des Girlitzes
Thijssse: De zegetocht van de kanarie.
Limbrunner broedvogelatlas.
Elseviers broedvogelatlas.

ONZE VOGELS

ISSN 0030-3224

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELIEFHEBBERS (OPLAGE 35.500)

Onze Vogels is een maandblad, uitgegeven door de NBvV, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. Voor meer informatie over de NBvV, haar doelstellingen en het lidmaatschap verwijzen u naar de rubriek "Bondsmededelingen" achter in dit blad. De leden van de NBvV krijgen dit maandblad op grond van hun lidmaatschap automatisch thuis gezonden.

De pestvogel 222

VERDER IN DIT NUMMER	pagina
De Europese kanarie	218
Mutatiewijzer deel 14	221
De pestvogel	222
Tangara's deel III	223
Speciaalclub insecten- en vruchtenetende vogels -	1226
Test-je kennisdag in Overijssel	229
Sijzen kweken moeilijk?	230
Een jaar rond vogels houden	232
De witgesterde blauwborst	234
Parkieten AZ Bundesschau 2005	237
Kalender 2006 juli	239
Kweken van prachtvinken (2)	240
Volière van de maand	241
De boekenwurm	242
Kweek met de Witkuifgaai	243
Kweekverslag rots patrijs	244
Vogelbeheer	245
Column	246
Vraag en aanbod	246
Bondsmededelingen	248
Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers	250
Het strand van Tanji	251

De witgesterde blauwborst 234

Het volgende nummer wordt ter post
bezorgd op 21 aug 2006

220 onze vogels, juli 2006

Colofon

UITGEVER

'Onze Vogels' is het maandelijkse tijdschrift van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. Een organisatie van vogelliefhebbers met ca. 34.000 leden. De NBvV is opgericht in 1933. De totale oplage van 'Onze Vogels' bedraagt 35.500 exemplaren. Het tijdschrift wordt toegezonden aan leden, verspreide leden en binnen- en buitenlandse abonnees. Men wordt lid van de NBvV door zich aan te sluiten bij een van de bijna 600 plaatselijke afdelingen van de bond. Ook bestaat de mogelijkheid verspreid lid te worden. Met ingang van 1-1-2006 geldt voor buitenlandse leden van afdelingen voor de betalen contributie naar de afdeling een toeslag van € 25,52 aan extra portiekosten voor Europa. Desgewenst kan men via de secretaris van de afdeling aan het bondsbureau melden dat men voor een postadres binnen Nederland kiest. Men voorkomt hiermee de extra porti heffing. Voor buiten Europa dient men het tarief op te vragen.

ADRES

NBvV, Postbus 74
4600 AB BERGEN OP ZOOM
tel. 0164-235007 e-mail: info@nbvv.nl
fax 0164-239020 website: www.nbvv.nl
Bankrekening:46.89.59.262
Postbank:11.48.324
Voor België: . . .000-0156074-01
T.n.v. Ned.Bond van Vogelliefhebbers

REDACTIE

Redactie: Gea Stoop, de Perponcherstraat 48,
2518 SW Den Haag (tel 070-3461831
e-mail: onzevogels@hetnet.nl)
Kanaries: Henk van der Wal en Gea Stoop
Tropen en grondvogels: Jan de Nijis
Tekstcorrectie: Jan Huijsmans

ZAKELIJKE ADVERTENTIES

Tarieven voor zakelijke advertenties zijn te verkrijgen bij Piet Deley op het bondsbureau in Bergen op Zoom. Voor 'Vraag en aanbod advertenties' wordt verwezen naar de desbetreffende tarieven en voorwaarden elders in dit blad. De sluitingstermijn voor zakelijke advertenties is uiterlijk 6 weken voor verschijningsdatum. 'Onze Vogels' wordt in de laatste volle week van de maand ter post bezorgd.

ABONNEMENTSPRIJZEN

Vanaf 1 januari 2006 gelden de volgende abonnementsprijzen:
Nederland € 25,00, België € 27,00,
Europa € 48,00, buiten Europa € 62,00.
Voor verzending per luchtpost geldt een Ander tarief, afhankelijk van het land van bestemming. Dit kan worden aangevraagd bij het bondsbureau. Het abonnementsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

VERSPREID LIDMAATSCHAP

Iemand die principieel geen lid wenst te worden van een afdelingsvereniging kan verspreid lid worden van de NBvV. Een verspreid lidmaatschap kost € 35,- per jaar.

VERANTWOORDELIJKHEID

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is niet verantwoordelijk voor de gepubliceerde advertenties en kent geen verplichting tot het opnemen van advertenties. De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publicatie neemt de NBvV geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Overname van artikelen, illustraties, foto's of gedeelten daarvan is zonder schriftelijke toestemming niet toegestaan.

FOTO VOORPLAAT: EUROPESE KANARIE

FOTO: UNIVISION/CEES SCHOLX

ONTWERP EN DRUK:

PLANTINGSPARIE CAPELLE A/D IJSEL BV
POSTBUS 550, 2900 AN CAPELLE A/D IJSEL

MUTATIEWIJZER bij psittaciformes

deel 14

Overgoten (dilute)

Genetisch symbool: *dil*

Overgoten, suffused, diep overgoten enz. zijn namen voor kleurmutaties die in de Nederlandse taal heel veel naar het hoofd geslingerd kregen. Waar bij de ene soort overgoten gebruikt werd voor een dominante mutant, werd ze bij een andere soort weer gebruikt voor een autosomaal recessieve kleurmutatie. M.a.w. verwarring troef en vooral veel vragen.

Nochtans is de overgoten of dilute mutant een mutatie die tijdens veeronderzoek heel gemakkelijk te herkennen is. Bij overgoten zien we dat de productie van eumelanine normaal verloopt tot op het moment dat de afgewerkte eumelanine naar de veer verplaatst dient te worden. Dat gebeurt normaal gesproken door middel van dendriten, langwerpige uitstulpingen van de melanocyten waardoorheen de eumelanine m.b.v. myosine naar de groeiende veerschacht wordt getransporteerd. Omdat dilute melanocyten geen of nauwelijks dendriten hebben, wordt het transport van eumelanine ernstig belemmerd. Typierend voor 'dilute' is echter dat de kleur van de poten, nagels en ogen niet aangetast wordt. Bij de basisvorm van dilute vindt door de obstructie van het afzetten van melaninekorrels naar de groeiende veerschacht bij de eumelanine in veel gevallen verklontering plaats waardoor zich macromelanosomen gaan afzetten in de veer. Deze macromelanosomen zijn soms wel 500x groter dan een gewone melaninekorrel en zijn typierend voor de actie van het dil-locus (overgoten gen). Het resultaat laat zich al raden: een sterke opbleking van het verenkleed, maar de poten, ogen en nagels blijven onaangepast.

Overgoten of dilute werd al in heel veel verschillende soorten aangetroffen. De bekendste zijn de grasparkieten, de *Agapornis roseicollis*, *Agapornis nigrigenis*, valkparkieten, halsbandparkieten enz. In al deze soorten kreeg de overgoten (dilute) mutatie meestal een verschillende naam opgeplakt. Andere kregen dan weer ten onrechte de naam overgoten of dilute opgeplakt. Zo vermoedde men dat de 'Amerikaans gele' *Forpus coelestis* een overgoten mutant was, maar veeronderzoek door MUTAVI heeft daar geen bewijzen voor opgeleverd. Overgoten ofwel dilute vererft autosomaal recessief en van dit gen zijn een vieraal allelen bekend bij de grasparkiet (*Melopsittacus undulatus*).

Enkele kweekuitkomsten:

groen x overgoten (*dilute*)=
100% groen/overgoten (*dilute*)

groen/overgoten (*dilute*) x groen=
50% groen
50% groen/overgoten (*dilute*)

groen/overgoten (*dilute*) x groen/overgoten (*dilute*)=
25% groen
50% groen/overgoten (*dilute*)
25% overgoten (*dilute*)

Hierbij wil ik opmerken dat de fokzuiver groene jongen in principe niet visueel van de split-jongen onderscheiden kunnen worden.

groen/overgoten (*dilute*) x overgoten (*dilute*)=
50% groen/overgoten (*dilute*)
50% overgoten (*dilute*)

overgoten (*dilute*) x overgoten (*dilute*)=
100% overgoten (*dilute*)

Grijsvleugel (Greywing)

Een eerste bekend allele van het dil-locus is grijsvleugel. Dit allele is het best bekend en bewezen bij de grasparkiet (kreeg in Nederland de naam grijsvleugel mee). Een andere mogelijke grijsvleugelmutant zou de 'zilverspanle' valkparkiet kunnen zijn, een mutatie die we in Australië aantreffen. Dit recessief allele heeft het allelisch symbool gw en dus de formule dil gw meegekregen.

Blankvleugel (Clearwing)

Een tweede bekend allele van het dil-locus bij de grasparkiet is de blankvleugel. Deze vorm heeft nog een intensere reductie van het eumelanine op de vleugels. Dit allele vererft eveneens recessief en heeft het symbool cw meegekregen. De formule is dan dil cw.

Combinaties tussen grijsvleugel en blankvleugel zorgen voor een tussenvorm en kregen de naam volkleurgrijsvleugel mee. Een grijsvleugel heeft een opgebleekte lichaamskleur en een blankvleugel heeft een volle lichaamskleur. Deze beide allelen gedragen zich co-dominant en het gevolg is dat de grijze vleugeltekening dominant is over de blanke vleugels en de volle lichaamskleur dominant over de opgebleekte lichaamskleur en we dus een grijsvleugel krijgen met wel een volle lichaamskleur.

Het "vierde" allele (?)

In Australië is bij grasparkieten een mutant allele bekend onder de naam 'Australische wit/geelvleugel'. Een van de kwekers ervan, Peter Bergman, ontdekte dat de staartpenen vrijwel volledig pigmentloos waren en bezorgde MUTAVI de nodige veren voor onderzoek. Het onderzoek wees uit dat deze staartpenen en ook vleugelpenen vrijwel

volledig "leeg", dus vrijwel 100% pigmentreductie lieten zien. Het aantal aanwezige macromelanosomen was ook minimaal, de reductie is 95 tot 100%. Proefparingen tussen "Australische wit/geelvleugels" en overgoten (dilutes) toonden aan dat er geen wildvormen split voor beide mutanten geboren werden, maar wel tussenkleuren. Daardoor wordt deze mutant beschouwd als het (voorlopige) vierde allele, alleen is er nog geen goede naam voor en het onderzoek is nog niet geheel afgerond. Dus hier zal de tijd raad brengen.

Dit alles bewijst nogmaals dat we nog steeds niet aan het einde van de mutaties gekomen zijn. Een ander opmerkelijk feit is dat het verleden bewezen heeft dat deze overgoten (dilute) mutant de kwekers wel eens op het verkeerde been kunnen zetten. Dat bewijzen de verschillende namen die in omloop zijn voor deze mutatie en het feit dat meerdere malen andere erop gelijkende mutaties ten onrechte de naam overgoten of dilute opgeplakt krijgen. Gelukkig geeft de echte dilute bij veeronderzoek heel vlug zijn geheimen prijs.

Lezingen beschikbaar over dit onderwerp

Tekst en Foto:

Dirk Van den Abeele

MUTAVI, Research & Advice Group

Personal Homepage:

<http://www.agapornis.info>

MUTAVI homepage:

<http://www.mutavi.info>

De pestvogel

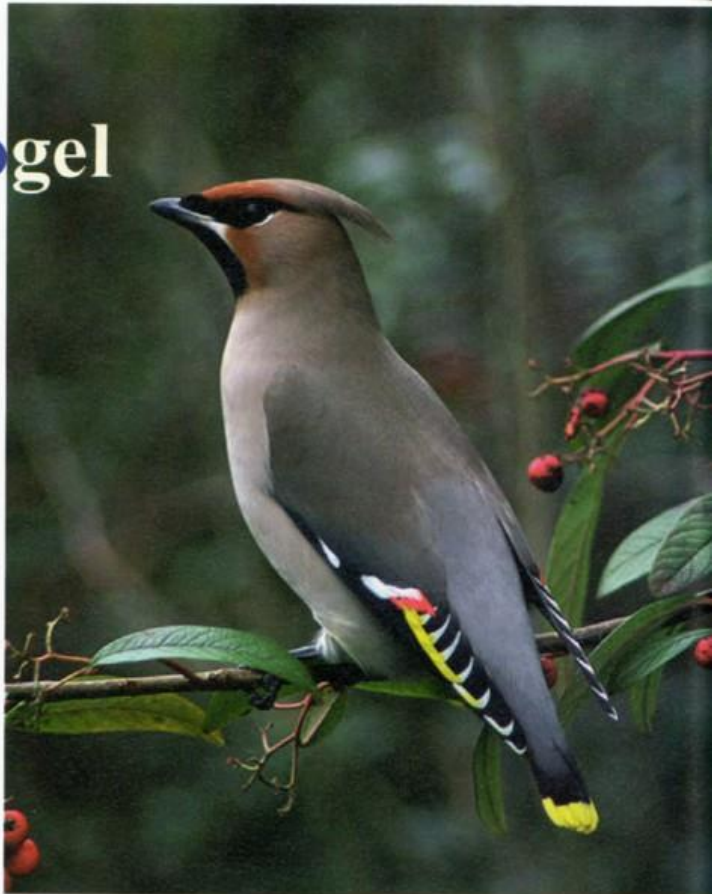
Wetenschappelijke naam: *Bombycilla garrulus*. In het Duits: Seidenschwanz. In het Engels: Bohemian Waxwing. In het Frans: Jaseur boréal.

De naam pestvogel doet nou niet direct sympathiek aan. Het is dan ook eigenlijk een wat vervelende naam voor zo'n prachtige vogel. Is zijn naam wellicht afgeleid van een oud Boheems schilderij waarop Madonna het kindje Jezus en een pestvogel staan? Kort daarvoor heerste de pest in de streek en zorgde voor veel misère. In vroeger tijden vol bijgeloof werden ze beschouwd als voorboden van ziekte en ongeluk.

Pestvogels zijn evenals kruisbekken, koperwieken en kramsvogels zogenoemde invasievogels en bezoeken West-Europa zeer onregelmatig. In sommige jaren worden ze in het najaar of winter niet gezien om in andere jaren zoals in 1944, 1949, 1965 en 1966, 1995 en 1996 en nu ook dit jaar massaal te verschijnen. Daarbij moet worden opgemerkt dat de invasie van pestvogels in 1965-1966 waarschijnlijk de grootste van de vorige eeuw was. Voedselgebrek, vaak als gevolg van zware sneeuwval in de landen van herkomst en voorspoedige voortplantingsjaren worden als oorzaken van die massale migratie gezien. De aanwezigheid kan in november beginnen waarbij de laatste vogels tot in maart aanwezig kunnen blijven. Als eerste worden ze dan gezien in de provincies boven de grote rivieren. Tot België en Frankrijk komen ze voor, maar hun aantallen zijn dan gering. In grote invasiejaren wordt hun aantal op 8000 tot 10.000 exemplaren geschat. Van deze invasievogels weet maar een klein gedeelte de weg terug te vinden en vele van deze vogels zullen dan ook onderweg sterven.

Ze zijn vooral te vinden op struiken die rode bessen dragen. Hun voorkeur gaat uit naar de rijpe bessen van cotoneaster, lijsterbes, liguster en gelderse roos. Deze beshoudende struiken worden bij voorkeur in parken en tuinen aangeplant met als gevolg dat de pestvogels daar te vinden zijn. Door hun makheid zijn ze daar dan goed te bekijken. Van deze bessen moeten zij grote hoeveelheden eten, omdat dit licht verteerbare voedsel het spijsverteringskanaal in zo'n zeven tot tien minuten passeert.

Met hun parmantige kuif en hun prachtige zachtbruine onderstaartdekveren, hun onderscheidende gele staarteinde en een zacht roze verenkleed zijn het prachtvogels. Opvallend zijn de rode lakplaatjes op de vleugels. Daardoor kan men de volwassen mannetjes onderscheiden van de juveniele waarbij het aantal en de grootte aanzienlijk minder is. De jonge vogels missen ook de zwarte keelvlek en zijn van onderen zwak

gestreept. Deze rode lakplaatjes zijn vergroede eindjes van de armpentoppen. Vogels met imposante lakplaatjes zullen ongetwijfeld bij het parings- en baltsritueel voordeel hebben.

Hun contactroep is een aangenaam rinkelend *sirrrrr* als van een klein belletje, vaak meerstemmig aanzwellend voordat de troep wegvliegt. De zang is langzaam en haperend, waarbij de reeks wordt vermengd met harde rauwe klanken. Het klinkt dan ongeveer als *sirrr sirrr tjark-tjark tj-ark sirrr sirrr*.

Ze zijn broedvogel in het hoge Noorden (noordelijk deel van de taigazone), Azië en Noord-Amerika waar zij in open gedeelten van dennen- en berkenwouden leven. Nestelen doen ze hoog op een tak, vaak in naaldbomen. Ze kiezen vaak een boom aan de bosrand of bij water zoals een meer of beek. Het nest wordt door beide partners gebouwd met als bouw materiaal naaldbootwijgen, korstmossen en gras en de nestkom is gevoerd met haar van voornamelijk rendieren en dons. Hun eerste nest is verwonderlijk pas omstreeks 1840 ontdekt. In 1857 reisde de Engelse ornitholoog Wolley naar Lapland om de broedbiologie van de pestvogel te bestuderen. Hij ontdekte daar 8 nesten en het jaar daarop al 150. Het moet geen pretje zijn

geweest om in moerassige naaldbossen, omgeven door miljoenen muggen, op zoek te gaan naar de nesten van de pestvogel. Zij hebben normaal maar één keer per jaar, eind mei of begin juni, een legsel. De 4 tot 6 blauwachtige, dun met bruine en zwarte vlekken getekende eieren worden in 12 tot 14 dagen door het vrouwtje uitgebroed. Beide ouders zorgen 14 tot 16 dagen voor hun jongen, die hetzelfde voedsel krijgen als zij zelf eten, namelijk muggen. In het taiga- en toendra gebied is daar geen gebrek aan zoals menig vakantiebezoeker van Noorwegen of Finland aan den lijve heeft ontdekt. Later gaan ze over op bessen, waarbij hun consumptie enorm is. Door de snelle stofwisseling worden de bessen vaak half verteerd weer uitgescheiden. De uitwerpselen van pestvogels bevatten grote hoeveelheden zaad, zodat deze vogel een wezenlijke bijdrage leveren bij de verspreiding van houtachtige planten.

Bron: *De grote encyclopedie der vogels* (Rebo productions)

Het Vogelboek (Philip Burton en Peter Hayman)

Vogels bij huis, in tuin en park (Makatsch) *Vogelkalender* (het Vogeljaar).

Tekst en foto: Wiel Arets

Tangara's

kleurrijke vogels uit Zuid-Amerika

deel III

DE ZWALUW TANGARA

De Zwaluw Tangara (*Tersina viridis*) is een Tangara waarvan geen ondersoorten beschreven worden. Het zijn prachtig gekleurde vogels, het mannetje is prachtig lichtblauw, de snavel is zwart waar een zwart masker omheen zit, de buik heeft een witte vlek en de flanken zijn zwart gezoomd. Het popje is mooi lichtgroen met een gele buikvlek, de zwavel is zwart en is de keel wat grijszwart gekleurd. De flanken zijn, zoals bij het mannetje zwart gezoomd. Bij een bezoek aan een vogelhandel de vogelhandel Borgstein zag ik deze Zwaluw Tangara's en ik was meteen onder de indruk van het extreme kleurverschil tussen het mannetje en het vrouwtje. Deze vogels hebben hun naam te danken aan het feit dat zij, evenals zwaluwen in de lucht achter insecten aanjagen en dus zeer snel zijn. Bij mij kregen ze een buitenvlucht van drie meter waar een nachthok aan vast zat van 2 meter lengte. De opening tussen het binnen en buitenverblijf was ongeveer 20 bij 20 centimeter en was het ongelooflijk om te zien hoe snel deze vogels door dit gat naar binnen vlogen, vervolgens keerden en al weer buiten waren. Helaas begon de vogel, die ik als popje gekocht had, na de rui blauwe veren te krijgen die echter meer pastelblauw waren. Uit verschillende boeken blijkt dat het drie tot vijf jaar kan duren voordat een man geheel op kleur is. Op dat moment baalde ik stevig zeker omdat de gele buik ook wit werd en er van overtuigd was dat ik twee mannen had. Tot mijn grote verbazing begonnen de vogels begin oktober te baltsen. De balts is een

tijdens de balts zijn popje voert. Na de balts vliegen beide vogels snel door de kool en is het werkelijk een prachtig gezicht om de vogels bezig te zien. Deze Tangara's broeden in nesten die ze onder andere bouwen in boomholten, onder dakpannen, grote verlaten nesten, en uitgegraven holen in rivierbeddingen. Ze bouwen dus geen open nesten en om die reden had ik een aantal natuurstammen van 50 centimeter hoog en een binnendiameter van 12 centimeter opgehangen in zowel het binnen-, als het buitenverblijf. Een van de binnen geplaatste broedblokken had ik bijna horizontaal opgehangen en juist in dit blok werden door zowel het mannetje als het vrouwtje grote hoeveelheden sisal naar binnen gesleept. Omdat het ondertussen behoorlijk koud begon te worden en er een elektrische kachel aanstond werd de toegang tot de buitenvolière afgesloten. Voor de vogels was deze verandering gelukkig geen enkel probleem en ze gingen dan ook gewoon door met bouwen van hun nest. Eind november zat het popje te broeden en 14 dagen later hoorde ik jongen piepen in het nest. Helaas had ik het blok zo bevestigd dat ik het er niet meer af kon halen om het te nest te

controleren. De voeding bestond uit vruchten paté, universeel, nectar, eivoer en wasmotten en moest nu natuurlijk aangevuld worden met veel levend voer. Gelukkig had ik nog enkele liters miereneitjes in de diepvries, waarvan ik aanvullende porties verstrekte. De miereneitjes werden meteen door het mannetje gepakt. De Zwaluw Tangara heeft als enige Tangarasoort de mogelijkheid om voer in zijn keel op te slaan en dit in behoorlijke hoeveelheden op deze wijze naar zijn jongen te brengen. Witte meelwormen en pinkies werden niet geaccepteerd. Daarom werd snel een aantal dozen wasmotten en krekels gekocht. De krekels (maat 3) werden een half uur in de diepvries gezet en vervolgens in een bakje geschud. De krekels die door de afkoeling vrijwel niet meer bewogen werden toch goed door de ouders opgepikt, waarbij hun keelzak duidelijk zichtbaar opgezwollen raakte. De wasmotten werden, nadat ik ze eerst had doodgeknepen, ook met graagte gegeten. Volgens het boek 'the Tanagers' van Isler en Isler eten deze vogels veel Avocado en dit bleek een schot in de roos! De Avocado's moeten natuurlijk wel goed rijp en zacht zijn en daarvan voerde ik een halve vrucht waar ik de pit uitgehaald had. De vogels begonnen meteen in deze vrucht te pikken, waarbij ze in de kortste keren zoveel opnamen dat

mooi spektakel om te zien. De man rekt zich helemaal uit en het popje beantwoordt dit met dezelfde beweging. Hierna maken de vogels buigingen en beginnen beide een geluid te maken dat uit hoge tonen bestaat. Zwaluw Tangara's hebben een soort keelzak waar het mannetje voer in stopt, waaruit hij

hun keelzak bijna op knappen stond. Ik wist niet precies hoeveel jongen er waren, maar ik hoorde duidelijk elke dag iets piepen. De voedselopnamen werd elke dag groter en daarom voerde ik na een aantal dagen steeds meer en grotere krekels en wasmotten. Meelwormen en pinkies werden nog steeds niet gegeten. De vogels brachten regelmatig een gelatineachtige zakje ontlasting mee uit het nest, dat in het begin door de ouders werd opgegeten. Vlak tegen het uitvliegen van de jongen zag ik zowel de man als de pop met ontlasting van de jongen het broedblok uitkomen, waardoor ik wist dat er minstens twee jongen waren. Overigens voerde ik nu dagelijks een hele doos krekels (maat 6/7) en een doos wasmotten waar circa 80 stuks inzaten.

Daarnaast verstrekte ik dagelijks miereneitjes, eivoer, vruchten paté, universeel en nectar en Avocado. Eindelijk was het na ongeveer 18 dagen zover dat het eerste jong uitvloog en een dag later het tweede jong. Het bleef bij twee jongen, die een blauw vederpak hadden zoals het popje nu gekleurd was. Deze vogels komen waarschijnlijk toch iets tekort in de voeding waardoor het groen en geel gereduceerd wordt tot een wit en een grijsblauwe kleur. De vogels zijn echter wel kerngezond en tot mijn verbazing begon het popje na een twee weken weer te broeden. Deze ronde leverde zelfs drie jongen op. De consequentie van de extra ronde was wel dat ik wekelijks een behoorlijk uitgave moest doen door ongeveer 10 dozen krekels en 10 dozen wasmotten te kopen. Gelukkig kreeg ik hulp van een lid van de specialclub die krekels kweekte en waar ik regelmatig een groot aantal krekels kon ophalen. Om de kosten een beetje in de hand te houden ben ik later zelf wasmotten gaan kweken wat relatief eenvoudig is. Toen ik het nest na de tweede ronde verwijderde was de boomstam geheel gevuld met sisal en er was in het nest geen enkel vogelpoepje te vinden. De vogels dragen na het voeren de ontlasting van hun jongen die in een gelatineachtige zak verpakt het nest uit. In het begin eten de vogels de ontlasting van hun jongen op, later wordt deze zo ver mogelijk van het nest gedumpt. In Nederland is deze mooie Zwaluw Tangara nog niet eerder door andere liefhebbers gekweekt. Hopelijk zijn er liefhebbers die deze mooie vogel in hun collectie opnemen en gaan proberen er ook mee te kweken.

De Goudschouder Organist

De Goudschouder Organist (*Euphonia cayennensis*) is een van de 31 soorten Organisten die in de wetenschappelijke literatuur worden beschreven. Binnen de Organisten kennen we 2 families namelijk het geslacht *Euphonia* met 25 soorten en het geslacht *Chlorophonia* met 6 soorten. Het zijn kleine vogels met een lengte van circa 10 tot 12 centimeter, welke met een relatief

korte staart plomp zijn gebouwd. De snavel is kort en stomp en ideaal om hun voorname voedsel de bessen van de Maretak mee af te plukken. De mannetjes van het geslacht *Euphonia* zijn veelal violetblauw gekleurd met een metaalachtige glans op de vleugels en het kopje, de buik en borst is bij de meeste soorten geel of oranje gekleurd. De popjes zijn veelal egaal grijsgroen gekleurd. De mannetjes van het geslacht *Chlorophonia* zijn zoals hun wetenschappelijke naam al aangeeft hoofdzakelijk groen gekleurd, enkele soorten hebben ook blauwe veren op hun rug en of schede, terwijl de buik en borst geel zijn gekleurd. De popjes zijn veel minder intensief groen en geel gekleurd en makkelijk te herkennen. De Organisten van het geslacht *Chlorophonia* vinden we in het algemeen in de hoger gelegen gebieden.

Het kweekverslag van Jo Penders:

De Goudschouder Organisten (*Euphonia cayennensis*) werden in mei bij vogelhandel Borgstein aangeschaft. Het mannetje is geheel prachtig blauwzwart gekleurd met een metaalachtige glans en ter hoogte van de schouders heeft deze vogel opvallende goudkleurige veren. Het popje is grijsgroen gekleurd met een grijze buik. In mei van datzelfde jaar was het relatief warm en daarom zijn de Organisten direct in de buiten volière geplaatst. De volière is geheel overdekt, heeft een oppervlakte van circa 10 vierkante meter en is ruim beplant met struiken, klimop en een wilde wingerd. De Organisten delen deze volière met een koppel Bruinkop Tangara's (*Tangara gyrola*) en een koppel Zwartmasker Pitpits (*Dacnis lineata*). Met deze vogels leefden ze zonder noemenswaardige incidenten goed samen en kwamen prima in conditie. Wanneer de zon in de volière schijnt zie je pas hoe mooi het mannetje glanst en paarszwart is gekleurd. Het mannetje zingt prachtig en begon regelmatig te baltsen voor zijn vrouwtje.

In de Wingerd was een halve kokosnoot geplaatst die inmiddels geheel overwoekerd was door deze plant. De Organisten begonnen, nog geen maand nadat ze aangeschaft waren, in deze kokosnoot een nest te bouwen. Het nest werd alleen van sisal gebouwd en was mooi rond van vorm met aan de voorkant een grote opening. Man en pop sleepten beide met nest materiaal en bijgevolg was het nest in een dag klaar. Baltsend zette de man zijn veren op en sprong zingend naast het popje op en neer en voert zijn vrouwtje stukjes fruit en insecten. De daar opvolgende dagen was het steenkoud en de pop ging dik zitten. Of het te maken had met legnood weet ik niet. Een week lang gebeurde er verder niks, totdat ze op 16 juni haar eerste ei legde. Dit werd gevolgd door nog twee eitjes. De eitjes waren crèmeachtig wit met bruine stippen aan de stompe kant en 13 x 10 mm groot. Na 14 dagen broeden werden 2 jongen geboren. De jonge Goudschouder werden goed gevoerd en op de 5e dag zijn ze geringd met ringmaat 2.5 mm. Vanwege de dichte begroeiing rond het nest heb ik de ouders nooit zien voeren. Opmerkelijk is ook dat de jongen geen bedelgeluiden maakten. Op de 10e dag ben ik op inspectie gegaan en er bleek nog maar een jong in het nest te zitten. Dit jong keek heel nieuwsgierig uit zijn oogjes en zat al half in de veren. Het jong werd door de ouders gevoerd met fruit, wasmotten en buffalowormen. Het fruit sneed ik in kleine blokjes en mengde dit met Aves-fruitmix, Aves-nectar en Nektan-S. Het normale basisvoer bestond uit universeelvoer en veel verschillende soorten fruit. Op een leeftijd van 19 dagen vloog het jong uit en keerde niet meer terug op het nest. Nu kon ik het jong voor het eerst om voer horen bedelen en tevens kon ik direct zien dat het een man was. De jonge Goudschouder was veel donkerder dan de pop en de vleugelpennen waren zwart. Na 3 weken bedelen om

voer, waarbij hij zelfs ook nog voer van de Tangara's toegestopt kreeg, begon hij zelfstandig banaan te eten. Gedurende de opkweek waren de ouders helemaal niet agressief tegenover hun medebewoners en ook niet naar het eigen jong. De vogel is prachtig op kleur gekomen en is ook ingestuurd naar de nationale show in Apeldoorn. Hiervoor werd de oorkonde van de eerste kweek met deze vogelsoort uitgereikt.

De goud Tangara

De Goud Tangara (*Tangara arthus*) is een van de 47 soorten die in het geslacht Tangara beschreven worden. Dit geslacht kent het grootste aantal verschillende soorten en doorgaans zijn de man en de pop moeilijk van elkaar te onderscheiden. De vogels binnen dit geslacht zijn wellicht de mooist gekleurde Tangara's en zijn daarom bij veel vogelliefhebbers populair. De Goud Tangara is circa 13 centimeter groot en prachtig gekleurd. Zoals zijn naam al aangeeft is deze vogel hoofdzakelijk goudoranje van kleur, voorzien van een zwarte wangvlek en zwarte vleugels met gouden streepjes. De staart, snavel en pootjes zijn eveneens zwart gekleurd.

Het kweekverslag van Jo Penders:

De Goud Tangara's zijn wederom bij vogelhandel Borgstein aangeschaft en in de hoop dat er een paartje kon worden samengesteld op verschil in formaat uitgezocht. De buiten-volière was ondertussen flink vergroot en de achterwand werd voorzien van schapengaas waar klimop (*hydra*) kon groeien. Om een natuurlijk biotoop te creëren zijn er een aantal heesters en struiken geplaatst, die in de zomer overwoekert worden door een wilde wingerd. In korte tijd was de gehele achterwand begroeid en konden er gemakkelijk voorgevormde touwnestjes in geplaatst worden. In mei werden de Goud Tangaras (*Tangara arthus*) in de volièrre geplaatst. In de volièrre zat reeds een koppel Bruinkop Tangara (*Tangara gyrola*) een koppel Turquoise Tangara (*Tangara mexicana*) en een koppel Goudnek Tangara (*Tangara ruficervix ruficervix*). In het begin was er een beetje onrust in de volièrre, maar was de rust weer snel wedergekeerd. De nieuwe bewoners hadden het goed naar hun zin en begonnen zelfs als eerste met het bouwen van een nest in een voorgevormd touwnestje, dat was opgehangen in de begroeiing. De vogels verhoogden het nest met sisaltouw tot een breed nest. De binnenkant van het nest werd bekleed met zacht materiaal. De vogels balsten en voerden elkaar regelmatig maar er werden geen paringen waargenomen. Het popje legde twee eitjes en begon een dag voordat zij het tweede ei legde met broeden. De eitjes van de Goud Tangara zijn witroze van kleur met bruine stipjes, die voornamelijk zijn geconcentreerd aan de stompe kant van het ei. Na 14 dagen kwam

een jong uit en bij inspectie bleek dat het andere ei was verdwenen. Beide oudervogels voerden het jong. Na 5 dagen werd de jonge Goud Tangara geringd met een ring van 2,7 millimeter. Na 18 dagen vloog het jong uit en het was na een dag net zo snel en behendig als zijn ouders tijdens het vliegen door de volièrre. De oudervogels begonnen na drie weken weer aan een nieuwe broedronde en ook hier kwam weer een jonge vogel van op stok. Helaas heeft het eerste jong

problemen gekregen met de jeugdruï en is toen gestorven, het tweede jong heeft alles prima doorlopen en bleek een popje te zijn. Helaas stierf het kweekpopje in het voorjaar, waarna de kweekman tegen een andere man werd geruild om deze te kunnen koppelen aan het nakweek popje. Het nieuwe koppel Goud Tangara (*Tangara arthus*) kon het prima met elkaar vinden en begon met broeden toen het popje ruim een jaar oud was. De eerste ronde was onbevucht maar uit de tweede ronde is een prachtig jong op stok gekomen.

Ondertussen waren tevens de Goudnek Tangara's (*Tangara ruficervix ruficervix*) in broedconditie gekomen en is er van deze soort ook een jonge vogel op stok gekomen. Helaas zijn verschillende broedsels van deze mooie Tangarasoort verloren gegaan, doordat het mannetje zijn jongen uit het nest gooide. Dit gedrag komt vermoedelijk voort uit de drang om zo snel mogelijk weer te kunnen paren. Per toeval zag Jo Penders de Goudnek man met een nog levend jong in zijn bek vliegen. Hij heeft toen meteen de man uitgevangen en apart gezet, maar het jong ging toch verloren. Het tweede eitje kwam een dag later uit en werd door het popje verder prima alleen grootgebracht. De voeding die Jo Penders aan zijn vogels geeft bestaat dagelijks uit nectar, een vruchtenpap, vele soorten fruit en ook insecten, veelal witte meelwormen, diepvries pinky's en wasmotten. In de zomer verstrekt hij ook fruitvliegen die hij zelf kweekt op oud fruit. De wasmotten komen uit de diepvries en worden in stukjes gesneden. Vooral wanneer er jongen zijn is dit een onmisbaar voer om Tangara's groot te krijgen en in conditie te houden.

Tot slot

Met enige inspanning van de liefhebber is het kweken van Tangara's zeer zeker mogelijk. Een van de problemen waar men met het houden van bepaalde soorten Tangara's tegenaan kan lopen zijn de zogenaamde "winterbroeders". Zoals al eerder beschreven hebben deze vogels een groot verspreidingsgebied en is het jaargetijde waarin ze broeden verschillend. Een aantal Tangara soorten

begint bij ons te broeden in de late herfst en het is dan bijna onmogelijk om de jongen groot te krijgen in een buitenvolièrre. Zo heeft Jo Penders van zijn Bruinkop Tangara's (*Tangara gyrola*) al twee opeenvolgende jaren in begin oktober eieren in zijn buitenvolièrre. Terwijl er ook in het nachtverblijf verschillende nestgelegenheden hangen eten de vogels wel binnen, maar bouwen hun nest buiten in de dichte begroeiing. De pop broedt perfect en het mannetje voert keurig zijn popje en de eitjes komen gewoon uit. De koude nachten zorgen er echter voor dat de jongen vroegtijdig sterven, wanneer het popje de jongen even alleen laat. De vogels broeden zo meerdere ronden tot begin februari en gaan dan ruïen om het gehele voorjaar en zomer niets meer te doen. Hij heeft ook geprobeerd de jongen vroegtijdig uit het nest te halen en ze vervolgens middels handopfok groot te krijgen, maar tot op heden zonder succes, want na enkele dagen sterven de jongen. Omdat het hier importvogels betreft gaan de Bruinkop Tangara's broeden in dezelfde periode, zoals hun soortgenoten dit in de vrije natuur doen. Ondanks de kortere dagen en de lage temperatuur zoeken ze buiten de dichte beplanting op en kiezen voor deze beschutting. Het nachthok heeft ook verschillende nestgelegenheden, maar die worden door deze vogels niet geaccepteerd. De meeste kans van slagen om succesvol met deze vogels te kweken zal in een verwarmde ruimte moeten plaatsvinden, waarbij beplanting wel eens een cruciaal "ingrediënt" zou kunnen zijn.

Tangara's zijn prachtige vogels en de laatste jaren in vele soorten te verkrijgen bij de betere vogelhandelaren. De prijzen variëren van ongeveer 125 Euro per paar tot een veelvoud hiervan. Ik bezoek regelmatig diverse vogelhandelaren en kom zo op deze manier zeldzame soorten tegen die ik alleen maar ken van boeken en nog nooit in levende lijve heb gezien. Vorig jaar zag ik voor het eerst enkele vogels van de Blauwzwarte Tangara (*Tangara vassorii*) en raakte niet uitgekeken op deze prachtige vogels. Voor iedere beurs is er wel een mooie soort te vinden en wat misschien nog wel belangrijker is een mooie uitdaging om met deze vogels-

oort te kweken. De liefhebber die deze vogels wil aanschaffen moet wel bedenken dat het geen goedkope vogels zijn wat betreft voeding en dat Tangara's meer werk geven dan zaadetende vogels. Degene die geïnteresseerd is geraakt in deze vogels of andere insecten en vruchtenetende vogels zou ik willen oproepen lid te worden van de speciaalclub van insecten en vruchtenetende vogels. Het adres staat in Onze Vogels. Binnen deze speciaalclub is veel kennis en ervaring aanwezig, welke mij in de bovenbeschreven kweekverslagen geholpen hebben de jonge Tangara's op stok te krijgen. Deze speciaalclub is via internet bereikbaar op: www.vogelspeciaalclub.nl. Tevens heeft een van de leden een mooie website ontwikkeld waar mooie foto's van diverse Tangara soorten opstaan. Het adres is <http://home.zonnet.nl/akosua/1327337.htm>.

Tijdens het schrijven van dit artikel is de gehele wereld in de ban van het vogelgriepvirus. De import en export van siervogels liggen al enkele maanden stil en is het afwachten wat er gaat gebeuren of de internationale handel weer wordt geopend. De import van vogels uit Azië is al lange tijd stopgezet, waardoor een aantal "gewone" soorten in avicultuur steeds zeldzamer worden. In verschillende landen is het virus H5N1 aangetroffen en het is onwaarschijnlijk dat er ooit nog importvogels uit die landen onze kant opkomen. De wilde vogels kunnen in aanraking zijn geweest met dit virus en dus drager zijn. Het vogelgriepvirus heeft zich nog niet aangediend in Zuid-Amerika en daarom zal de import mogelijk snel weer opgestart worden. Hoelang dit zal blijven doorgaan is onzeker en is het niet uit te sluiten dat het in de toekomst wereldwijd tot een verbod komt.

Wanneer er via de import weer vogels binnenkomen is het voor de vogelliefhebber wellicht een laatste kans om deze vogels aan te schaffen. Hopelijk bent u geïnteresseerd geraakt in deze vogels en overweegt u om het ook eens te gaan proberen met de mooie Tangara's. Hoe meer liefhebbers dit soort vogels houden, des te meer kans om deze mooie vogels in de toekomst te behouden in onze volières.

Tekst en Foto's:
Ruud van der Donk

Geraadpleegde literatuur

The Tanagers, Isler & Isler.
Life of the Tanager, Alexander F. Skutch
Vogellexperts, speciaalclub vruchten en insectenetende vogels.

Speciaalclub insecten- en vruchtenetende vogels - 1

Speciaalclub insecten- en vruchtenetende vogels - 1

In enkele artikelen zullen wij u informeren over onze speciaalclub. Meteen aan het begin van dit eerste artikel wijzen we u op het feit dat lang niet alles besproken kan worden. Over de speciaalclub kunnen we breeduit vertellen, maar we zijn ons ervan bewust dat de vogelliefhebber liever geïnformeerd wil worden over bepaalde vogelsoorten die binnen onze doelgroep vallen. Als de vragen "Wie zijn wij?" en "Waar staan we voor?" kort toegelicht mogen worden is dit meteen verhelderend voor de vogelsoorten die we aan u voorstellen.

Wie zijn wij?

Wij zijn de speciaalclub voor liefhebbers van insecten- en vruchtenetende vogels. Eigenlijk van alle "zachtvoet"etende vogels, want de nectareters vallen er ook onder. Ook de "alleseters" horen erbij. Onze doelgroep vogels is derhalve zeer ruim en we vinden ze wereldwijd. Bekende vogelsoorten zijn o.a. kolibries, suikervogels, vliegenvangers, mezen, tangara's, spreuuwen, lijsters, gaailijsters, gaaien, hopen, buulbuuls, baardvogels, lori's, toerako's, kwikstaarten, roodstaarten, nachtegalen, rallen, toekans, neushoornvogels en tokken. Het zijn zeer uiteenlopende en vaak kleurrijke vogelsoorten die per groep bijzondere eisen stellen aan voeding en huisvesting. De

speciaalclub maakt zich sterk voor het antwoord houden van deze vogelsoorten en voor het succesvol fokken ermee. Wij bestaan ruim vijfendertig jaar en dat betekent dat er inmiddels veel kennis en ervaring aanwezig is binnen onze club. Deze club heeft veel leden in Nederland en andere Europese landen.

Wat doen wij?

Onze activiteiten zijn erop gericht bepaalde doelstellingen te realiseren. Samengevat komen die erop neer dat we alles in het werk stellen om het verantwoord vogels houden en het succesvol fokken op vele manieren te promoten en te ondersteunen. De activiteiten die we daarvoor ondernemen hebben als uitgangspunten: (a) de contacten tussen de leden te bevorderen, (b) informatie en kennis te verschaffen en (c) gelegenheden te creëren om ervaringen uit te wisselen en vogels te kopen/verkoop/ruilen. De clubdagen zijn bij uitstek geschikt om contacten te onderhouden, informatie met elkaar uit te wisselen en vogels over te dragen. Het hoogtepunt vindt plaats in oktober, meestal het laatste weekend van de maand, want dan organiseert de speciaalclub zijn landelijke show in Waalwijk. Voor 2006 kan hierbij reeds vermeld worden dat deze show gepland staat voor 28 en 29 oktober. Ons streven is ieder jaar een zo groot mogelijke collectie te kunnen presenteren. Zo waren op

de show 2005 welgeteld 64 verschillende vogelsoorten aanwezig. Enkelingen, stellen met of zonder (zelfstandige) jongen. Eigen fok en/of open klasse. Jammer genoeg konden de kolibries niet ingeschreven worden, omdat de zalen na de brand van 2004 nog steeds niet voldoende verwarmd (indien nodig) konden worden. Welke soorten wel op de clubshow vertegenwoordigd waren, zou een grootse opsomming worden en daarmee willen we u dan ook niet direct lastig vallen. Een niet onbelangrijk aantal vogels op de show vormde de groep van de zangvogels. Niet meteen de kleurrijkste verschijning zoals die van de kolibries, maar een groep waarmee menig liefhebber uit de vaten kan. De kolibrie vraagt om topspecialisten en insiders weten dat dit slechts een handjevol mensen, ook leden van onze speciaalclub, betreft. Leden op wie we uiteraard bijzonder trots zijn. In alle bescheidenheid specialiseren veel liefhebbers zich in de families die tot de orde van de zangvogels behoren en daarop zijn we als speciaalclub net zo trots.

Zangvogels

Tot de orde van de zangvogels behoren diverse families. In dit verband noem ik bijv. de buulbuuls, de bladvogels, de lijsters en tapuiten als onderfamilies van de vliegenvangers, de timalies en de echte vliegenvangers. Deze families c.q. onderfamilies benoemen

Zwartborstlijsters - *Turdus dissimilis*

foto: Alex Mulder/ clubshow 2003.

we hier wel, omdat deze soorten ruim vertegenwoordigd waren op de show 2005. Ruim de helft (34) van de beschikbare vogelverblijven werd bezet door de soorten behorende tot de zangvogels. Van deze 34 verschillende soorten zaten er 7 soorten van de onderfamilie Turdinae. Het zijn de grote lijster – *Turdus v. viscivorus*, een Europese vogel die leeft in cultuurlandschappen en bossen, de grijsruglijster – *Turdus hortulorum* uit de oostelijke streken van China die vooral voorkomt in eikenbossen dicht bij rivieren, de zwartborstlijster – *Turdus dissimilis* uit de subtropische bossen van Zuid-China, de zwartkap- of japanse lijster – *Turdus cardis*, woonachtig in de gemengde bossen van met name Japan en China, de grijskoplijster – *Turdus r. rubrocanus* uit Oost-Afghanistan en het Himalayagebied die leeft in gemengde en conifeerbossen, de kastanjelijster – *Turdus rubrocanus gouldii*, ook een bewoner van gemengde en conifeerbossen in het noordoosten van Tibet tot China en Yunnan en tot slot van deze opsomming de roodborstlijster – *Turdus migratorius*. Voor deze soort moeten we oversteken naar Noord-Amerika tot Mexico waar deze leeft op respectievelijk toendra's en in gemengde bossen. Turdinae of echte lijsters
In het nu volgend verslag willen we u het een en ander vertellen over deze laatste groep, de lijsters zijnde een onderfamilie van de vliegenvangers die horen tot de zangvogels (orde Passeriformes). Wij beseffen dat dit verhaal niet compleet kan zijn. Met de verwijzingen naar de alledaagse praktijk van ervaren liefhebbers moeten er vooruitzichten geschapen worden om

enthousiast te worden voor deze veelal luide en muzikale zangtalenten.

FOK MET LIJSTERS

Om u te informeren over het houden en de fok van deze soorten hebben we fokverslagen van (oud)leden van onze speciaalclub geraadpleegd. Onderstaande tekst kan nogmaals gezegd nooit compleet zijn voor uw specifieke situatie. Te beginnen met de vogels. Geen stel is identiek; elke liefhebber en iedere thuis-situatie is weer anders. Daarom is onze insteek "algemeen informatief".

Het vogelverblijf

Over de vluchten kan ik vrij kort zijn. Behalve kleinere voliëres van bijvoorbeeld 2 x 2 x 2m zijn er ook leden die qua tuin een stuk ruimer in hun jasje zitten. De vogelliefhebbers die in het bezit zijn van grote vluchten, soms met hoge overspanningen, hebben begrijpelijk ook (veel) meer vogels/soorten in hun ruime kooi ondergebracht. Zij maken melding van het feit dat hun lijsters samen gehuisvest zijn met andere vogels. Bijvoorbeeld met een of meerdere soorten spreuwen, een koppel nachtegalen etc. etc. De fokkers met kleine vluchten beperken zich meestal doelbewust tot één koppel per vlucht. Gericht fokken is dan het sleutelwoord tot succes. Mijn "succesdenken" impliceert dat ik een doel nastreef, nl. met mijn koppel jongen te fokken. Natuurlijk zijn er ook heel veel liefhebbers, misschien nog wel de meesten, die deze en andere vogels houden in een gezelschapsvoliëre. Heerlijk genieten van en ontspannen bij de vogels. Niet op de laatste plaats

houden velen vogels voor de zang en wat betreft de lijsterachtigen is dit zeker het geval. Heel vaak wordt bij onbekende vogelsoorten in zijn algemeenheid de vraag gesteld: "Zijn het goede zangers en hoe klinkt hun gezang?" Bij de meeste lijsterachtigen is deze vraag niet aan de orde, want iedere liefhebber is op de hoogte van het fantastisch muzikale talent van deze gevederde vrienden. Tot zover mijn verhaal over de omvang van de vlucht(en) uitgaande van de wensen/doelstellingen van iedere individuele liefhebber.

Raadzaam is ook dat de vlucht gedeeltelijk overdekt is, zodat de vogels altijd een beschutte plek hebben, zeker als een nachthok ontbreekt. Tevens is het zaak de vlucht te beplanten met verschillende struiken of heesters, zowel groenblijvende als bladverliezende.

De fok

Uitgaande van het gegeven dat we ons niet alleen maar bezig houden met een gezelschapsvoliëre, komt allicht de vraag op hoe ik met de lijsters tot broedresultaten kan komen. In de thuissituatie gaan deze soorten vrij gemakkelijk over tot broeden. Als het klikt tussen man en pop, zoekt de man een mooie plek uit voor het nest. Hij bekommert zich verder niet om de nestbouw. Het nestelen gebeurt vaak op een door de liefhebber bevestigd plankje en liefst hoog, bijvoorbeeld onder de overkapping. Het nest wordt verder alleen door de pop gemaakt. Voorafgaande aan de nestbouw kan de man driftig reageren/tekeergaan tegen de pop. Het is dan uitkijken geblazen. De man apart

zetten in het zicht van de pop is een oplossing. Als de pop aanstalten maakt met nestelen, kan de man er weer bij. Het nest bestaat uit gedroogd gras, kokosvezel en veel klei. Deze gebruikt de pop meestal om het mooi af te werken. Klei of vochtige grond dient bij de nestbouw dus voorhanden te zijn. In sommige fokverslagen is er sprake van slordige nestbouw, andere liefhebbers vermelden dat het nest keurig is afgewerkt. Baltsgedrag wordt door de meeste liefhebbers niet of maar ten dele waargenomen. 3 tot 6 eieren per broedsel is normaal. Het broeden duurt 12 - 15 dagen en kan enigszins beïnvloed worden door de weersomstandigheden, met name door de omgevingstemperatuur in het vroege voorjaar. Vanaf de 4e dag gebeurt het ringen met ringmaat 4 en 4,5mm. Rond de 14^e - 15^e dag verlaten de jongen het nest. In de periode dat lijsters een nest of jongen hebben, kunnen ze erg agressief reageren naar de eigenaar; van het tegengestelde wordt ook melding gemaakt.

Voeding

Buiten de broedperiode bestaat de voeding uit universeelvoer aangevuld met fruit en vruchten, zoals appel, rozijnen en diverse soorten bessen (cotoneaster en lijsterbes). Verder wat levend voer zoals regenwormen, meelwormen, buffalo's, pinky's en af en toe een gekookt ei door het universeelvoer gemengd. Het universeelvoer verrijken met een dagelijkse portie tahoe is eveneens een prima optie.

Als opfokvoer kan dienen: pieren, buffalo's, meelwormen, de nimfen van meelwormen, diepvriesmaden en pinky's. Door het ene fokstel wordt gevarieerder gevoerd dan door het andere. De liefhebbers geven hier duidelijk verschillen aan. Het ene stel voerde bijv. veel pieren en buffalo's, in een andere situatie werden de jongen uitsluitend grootgebracht met pieren.

De voeding is voor veel liefhebbers natuurlijk een hot item. Verloopt de fok voorspoedig dan deugt alles. Begint het stel niet voortvarend met nestbouw of gaan er tijdens het broedproces eieren of jongen verloren, dan ligt de schuldvraag al gauw bij datgene wat we de vogels voederen. Dit hoeft natuurlijk niet het geval te zijn. Wel moet er gedurende het hele jaar meer dan voldoende aandacht zijn voor de voeding en de voedseldieren. Met name de kwaliteit van de voedseldieren laat soms te wensen over. De voedseldieren, bijvoorbeeld de meelwormen, voorzien van een extra portie voeding is dan ook nooit weg. Dit kan door middel van een kant-en-klaar product dat in de handel verkrijgbaar is, maar ook een stukje fruit of wortel verbetert al snel de kwaliteit van de voedseldieren. De voedseldieren (meelwormen) voor het voeren kort afkoken is eveneens een vaak beproefde methode. Ze zijn dan zacht en een vitamines/mineralenprepara-

Grijsruglijster - *Turdus hortolorum*

foto: Jan Blasman / speciaalclub

raat hecht beter. Op deze manier is de opname voor de jongen completer.

Uitgebreide informatie

Voor meer informatie kunt u terecht op onze website: www.vogelspeciaalclub.nl

In het tweede deel van onze serie "speciaalclub insecten- en vruchtenetende vogels" zullen we verslag doen van verschillende soorten buulbuuls en de specifieke fokervaringen.

OPROEP - OPROEP - OPROEP

In 2008 bestaat de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers 75 jaar en dat willen wij niet ongemerkt voorbij laten gaan. Door de bondsraad van de NBvV, is een jubileumcommissie benoemd, die de taak heeft het jaar 2008 een feestelijk tintje te geven. Hoe? Daar laten wij ons nog even niet over uit. In ieder geval zal aan Vogel 2008 en Vogel 2009 extra aandacht geschonken worden, door activiteiten de NBvV. aangaande.

De jubileumcommissie is op zoek naar attributen, documenten, vogelbladen en andere vogelliefhebberij gerelateerde artikelen van voor 1960, echter geen uitgaven van "Onze Vogels". Graag verzoeken wij U dit beschikbaar te stellen van de jubileumcommissie voor een expositie, verslag in "Onze Vogels" of andersz. Met name artikelen uit de oorlogsjaren betreffende onze hobby zijn van harte welkom.

U kunt bedoelde zaken versturen naar het bondsbureau, onder vermelding "Jubileum Commissie" of ter hand stellen van uw districtsvoorzitter, tijdens de districtsvergaderingen of tijdens zijn bezoek aan uw afdeling. Mocht U, de beschikbaar gestelde artikelen, na gebruik, retour willen ontvangen, dan wordt U verzocht een begeleidend schrijven bij te voegen. Hierin graag de artikelen beschrijven en opsommen en uw verzoek de artikelen na gebruik retour te ontvangen. Vermelding van uw naam en adres is dan belangrijk. Na gebruik krijgt U dan de artikelen onbeschadigd retour.

Mocht U een complete, eigen, verzameling willen exposeren, dan kan dat ook. Dit dient dan wel relaties te hebben met onze vogelsport. Hierbij denkende aan verzamelde sierkooien, drinkflesjes, postzegels met vogels, etc. Hiervoor kunt U contact opnemen met Henk Jansen, tel. 0416-372155, Henk van der Wal, tel. 058-2134655 of Albert Zomer, tel. 0546-456146, voor nadere afspraken.

De jubileumcommissie hoopt op positieve reacties van uw zijde !!!!

Sijzen kweken moeilijk?

Hoewel de sijz een makkelijk te houden vogel is, wordt hij niet in grote aantallen gekweekt.

Het komt regelmatig voor dat, ook bij ervaren kwekers, sijzen niet tot broeden overgaan. Ik kweek al een dertig jaar met sijzen en ben van mening dat sijzen makkelijk kweken, wanneer we maar aan een aantal criteria voldoen.

Een aantal decennia terug zagen we dat de meeste in gevangenschap gehouden sijzen zich niet voortplanten. Veelal waren dit vogels uit het wild en in tegenstelling tot bijvoorbeeld wilde groenlingen, gaan sijzen die niet in een volière geboren zijn, vrijwel niet

tot voortplanting over. Het is dus van essentieel belang dat we kweken met in gevangenschap geboren vogels.

De volgende methode van het huisvesten en verzorgen van sijzen bepalen of een koppel tot broeden overgaat. Ik koppel mijn sijzen begin november en éénmaal gekoppelde vogels blijven het gehele seizoen bij elkaar. Wanneer we de vogels in het begin van het broedseizoen koppelen, begin maart, zien we dat deze vogels gemiddeld veel later of helemaal niet tot broeden overgaan dan koppels die de gehele winter in een vlucht hebben gezeten. Sijzen kennen een relatief kort broedseizoen. Waarschijnlijk heeft dit te

maken met het feit dat sijzen net als de kruisbek, een nomadenbestaan leiden.

Gemiddeld zijn mijn sijzen een week of 12 broedrijp. Wanneer ze vroeg broedrijp worden, wanneer er dagelijks eivoer verstrekt wordt - dit kan al begin maart zijn - en we nog geen nestgelegenheid aanbieden, bestaat de kans dat na een aantal weken de broeddrang van de vogels afneemt en er in dat broedseizoen niet meer genesteld wordt. Sijzen zijn nogal kieskeurig met het bepalen van hun nestplaats. Ik hang aan de voorkant van de vlucht twee nestkorfjes. Dit zijn uit metalen spijlen gemaakte "open kastjes" met daar- in een plastic nestkorfje met een

Sijz man

De /

osel

touwnestje. Dit touwnestje wordt vastgezet aan het plastic. Wanneer de vogels na enkele weken niet tot nestelen overgaan, hang ik ook achter in de vlucht twee van deze nestgelegenheden.

Sijzen kunnen redelijk kritisch zijn in hun keuze van nestmateriaal, dus zorg dat er een ruime hoeveelheid aangeboden wordt. Dit bevordert de nesteldrang. Het nestmateriaal bestaat uit ruwe katoen, dierenhaar en sisaltouw. Sijsmannen moeten behoorlijk fel zijn. Zij moeten in het begin van het broedseizoen meerdere malen per dag de pop fel achtervolgen. Wanneer een man niet drijft, zal de pop niet gaan nestelen. Wanneer er, ondanks dat de man de pop drijft, niet gesteld wordt, kan het verplaatsen van het koppel naar een andere vlucht tot resultaat leiden. Ik ben van mening dat, wanneer we succesvol met sijzen willen kweken, er minstens vier koppels opgezet moeten worden. Sijsmannen stimuleren elkaar enorm door hun zang.

Hoe meer koppels hoe makkelijker deze tot broeden overgaan. Het is wel van belang dat ze koppelgewijs gehuisvest worden.

Wanneer de mannen elkaar kunnen zien wil dit nog wel eens tot onbevuchte eieren leiden. Een tussenschot is dus aan te raden. Bij mij is dit lichtdoorlatend gedruppeld draadglas. Sijzen paren in het algemeen direct na het licht worden.

Na het leggen van de eieren plaats ik de man in een tt-kooi. Deze hangt bij de pop in de vlucht. De man komt pas weer los als de jongen vrijwel zelfstandig zijn. Ze zijn dan ongeveer 22 dagen oud.

Mijn sijsmannen voeren vrijwel nooit de jongen. Gemiddeld begint de pop als de jongen tien dagen oud zijn met het bouwen van een nieuw nest.

De kans is groot dat de pop direct na het uitvliegen van de jongen weer gaat broeden en deze jongen worden dan nog minimaal gevoerd en zullen vrijwel nooit uitgroeien tot sijzen van formaat. Het nadeel van het vast-

zetten van de man is dat we de broedcyclus van de pop doorbreken. Het duurt nu geruime tijd, voordat de pop weer broedrijp wordt. Dit kan wel een week of vier zijn.

Ik voer mijn vogels ook in de broedperiode zaad en eigengemaakt eivoer zonder toevoeging van insecten. Wanneer een pop na het uitkomen van de eieren geen eivoer opneemt, ga ik over tot het voeren van diepvries buffalowormen. Het nadeel hiervan is dat de pop het eivoer dan helemaal niet meer opneemt. De grootste en m.i. mooiste jongen komen uit poppen die de eerste dagen veel eivoer voeren. Ik kuur periodiek Baycox. De frequentie van het verstrekken hiervan is afhankelijk van de weersomstandigheden.

Succes met de kweek van de sijzen.

Paul Oude Elferink

Foto's: Alex Mulder

Sijs pop

Een jaar rond vogels houden

Een artikelenreeks die een jaar lang de maandelijkse gang van zaken volgt rond een heel gewone maar toch uitgebreide vogelliefhebberij.

Wilt u reageren, heeft u op of aanmerkingen, ideeën of suggesties, mail gerust naar het emailadres onder dit artikel.

Het was helemaal niet mijn bedoeling u vorige maand met het luizenverhaal de stuipen op het lijf te jagen maar toch zijn het zaken die een grote rol spelen binnen de vogelliefhebberij. En zeg niet dat zulks nou alleen voorkomt in de vogelhobby; elke hobby zeker wanneer het levende haven betreft kent nadelige bijwerkingen. De plantenliefhebber kent last van luis en spint, de hondeliefhebber is als de dood voor vlooiën en teken, de groenten en fruittuin zijn zeker ook niet zonder zorgen, in een aquarium komt witte stip, en ook u kunt nog een aardig aantal voorbeelden opnoemen die als bijverschijnsel in de hobby knap aardig wat roet in het eten kunnen gooien. Zo ook de muizen waar ik vorige keer al over sprak, en wie nu aartsvijand num-

mer 1 is, de luizen of de muizen mag u zelf invullen. Ik moet toegeven zeker geen voorkeur te hebben. Maar als ik al schrijvende nadenk als u mij die vraag zou stellen dan ben ik toch geneigd om te zeggen dan maar liever muizen als luizen! Een vaste regel staat als een paal boven water binnen onze hobby en dat is "Zorg dat u van luizen en muizen verstoken blijft!" Als het persé moest, waarom zou ik dan kiezen voor muizen? Heel simpel, muizen verraden zich sneller, je merkt ze eerder op, je ziet ze sneller en je kunt ze zelfs ruiken. Luizen zijn minuscule klein, het duurt wat langer voor je in de gaten hebt dat ze er zijn, en als je ze ontdekt hebt zitten er voor elke tien die je ziet, er honderd ergens anders waar je ze niet ziet.

Maar in het aanbrengen van schade zijn de muizen niets minder kwalijk dan de luizen, ze brengen onrust bij de broedende en of slapende vogels. Poppen verlaten het nest

waardoor het legsel onderkoeld en het jong in het ei afsterft. Maar al vaak zult u daar geen last meer van hebben, want als de muis eenmaal het nest met eieren gevonden heeft zult u als snel ervaren dat het nest nog het enige is wat u terug vindt want de eieren worden met jong en al opgevreten. Ik kan u zeggen dat je daar niet vrolijk van wordt. Zeker niet als je vandaag de nesten gecontroleerd hebt en vol trots ziet dat vijf eitjes prachtig liggen te glanzen in het nest en u over enkele dagen evenzoveel jonge vogels brengt. Als je daags daarop een leeg nestje vindt is de teleurstelling groot! De liefhebber van de gezelschapsvoliëre zal nu zeggen; ja maar mijn Japanse nachtegaal is ook een boef, of die vink kan er ook wat van. Oké daar ben ik het mee eens maar met wat observeren bent u daar heel snel achter en kunt u even zo snel maatregelen nemen. Naast dat muizen gewoon vieze dingen zijn, opereren ze doorgaans het liefst

muizen, een plaag voor elke vogelliefhebber.

wanneer het donker is en de meeste liefhebbers onder ons zijn dan niet in hun vogelverblijf. Daarom is het nooit verkeerd ook 's-avonds als het donker is eens zachtjes bij uw vogels te gaan kijken en luisteren. En wanneer u dan in of bij de kooi komt en schiet een viervoeter met een lange staart snel weg dan weet u gelijk hoe laat het is. Als u dan toch in de kooi bent, gelijk even luisteren naar hijgende of snetterende geluiden, weet u nog enkele afleveringen geleden? Zelf heb ik altijd een klein schijnwerptje in de buurt want een vluchtende muis wil nog als eens stil in een hoekje blijven zitten of ergens aan het gaas gaan hangen. Even een zoekende lichtbundel door de kooi kon u wel eens informatie opleveren waar u in eerste instantie helemaal niet blij mee bent! Wist u trouwens dat luizen ook in het donker op stap gaan en zich in colonie verplaatsen door uw kooi? Nee dit is geen grap, en als u er genoeg van herbergt zult u ze met diezelfde schijnwerper tot uw grote schrik ontdekken!

Zoals ik al zei verraadt een muis (of meerder muizen) zijn aanwezigheid. Ook hier is het weer de vogelliefhebber die alert moet zijn. Ik ga geen mooie worden gebruiken over de fecaliën van de muizen, u en ik begrijpen elkaar beter wanneer we het hebben over muizenstront en vaak is dat een eerste aanwijzing dat u beschikt over ongewenst bezoek. Daarom is het altijd een goede zaak om als u opruimt goed op te letten wat u opruimt en niet altijd maar denken dat het korreltjes zaad zijn. De urine van de muis, in vogeljargon muizenzeik genoemd, is verrader nummer twee en als je eenmaal die lucht eens goed geroken hebt zul je die nooit meer vergeten. Bent u er wel van bewust wanneer u dagelijks de aanwezigheid van beide genoemde uitwerpselen (wat een net woord hé) constateert, u niet beschikt over één muis maar zeer waarschijnlijk over meerdere. En als u weet dat een koppeltje muizen vlot zes jongen voortbrengt en dat deze jongen binnen zes weken zelf ook weer broedrijp zijn, dan zal wat rekenwerk u leren dat familie muis in een goed jaar zo'n 350 stuks familie bij elkaar kan fokken. En dat was dan maar één koppeltje waar u mee gestart bent. Ging het bij onze vogels maar zo! Ik ben eens bij een liefhebber geweest die meer muizen als vogels had, en als je daar op de zolderkamer kwam vlogen ze alle kanten uit en dat waren zeker de vogels niet! De muizen zijn verzot op vogelvoedsel en wanneer ze in uw zaadbakken hun buik gaan vullen en hun urine over het zaad verspreiden kunt u het schudden. Want een vogel die zaad eet wat door de muizen vol

geplast is kunt u daags daarna oprapen en weggooiën! Dus mensen is het zaak net als bij de luizen alert te zijn, voorzorgsmaatregelen te nemen dat u dit ongedierte niet in uw vogelverblijf krijgt en als het er al in komt om ze zo snel mogelijk weg te vangen. Makkelijker gezegd als gedaan zult u zeggen, maar ook hier 47 jaar mijn vogel ervaring en die jaren zijn ook niet zonder luis en muis voorbij gegaan.

Probeer een aantal elementaire regels in acht te nemen waarbij wederom u zelf er ook nog een stel kunt bedenken. Daar gaan we: Als u een nieuwe kooi gaat bouwen, denk eerst goed na met welke materialen u dat doet, gebruik zo veel mogelijk steen en probeer holle houten wanden te vermijden. Houdt uw vogelverblijf zo schoon en opgeruimd mogelijk, spullen die u niet nodig heeft ergens anders opslaan. Maak uw hokken met regelmaat schoon en zorg dat er zeker geen luchtjes of zelfs stank ontstaat. Dat trekt allerlei ongedierte aan waarbij muizen een van de eersten zijn. Voeder gerantsoneerd en geen overvolle zaadbakken waar uw vogels een week of langer mee vooruit kunnen. Houdt de voorruimtes van de vluchten en broedkooien goed schoon zodat u ook ziet wat daar op de grond ligt waardoor u aanwezigheid van muizen signaleert. Houd voorraden vogelvoedsel goed afgesloten in dichte bussen, silo's of wat dan ook, maar zet nooit zakken zaad of krachtvoer ergens in een hoekje.

Houdt de omgeving buiten de kooi ook schoon, geen afval, geen mesthoopjes, geen etensresten, want als ongedierte eenmaal in de buurt van de kooi is, heb je ze ook zo binnen; zeker in de winter als u uw kooi verwarmt. De vogels in de tuin voederen met restanten die uit uw vogelkooi overblijven is heel erg leuk en zo'n voederplek in de tuin wordt zeer snel door de buitenvogels gevonden. Maar weet dat de muizen die even zo snel vinden en dat het lang duurt voor u ze weer kwijt bent. Zorg voor preventieve maatregelen voor het geval de eerste muis van buiten naar binnen komt. Als u al muizen heeft probeer erachter te komen wat voor muizen u heeft. De grote dikke met die lange staart is doorgaans de huismuis die alles eet wat los en vast zit. Het kleinere soort met de spitse snuit en korter staartje is meestal de spitsmuis of veldmuis welke zich doorgaans voedt met plantaardig voedsel zoals zaden, bloemen en kruiden en noten. Beiden zijn eenvoudig te vangen maar u moet ze dan wel lokken met de lekkernij die hen voorstaat. Dan geldt toch weer als eerste maatregel "zorg dat uw kooi opgeruimd en schoon is!"

want waar het vogelvoer aan uw schoenen blijft plakken zal een valletje met kaas weinig effect hebben. Muizenvallen zijn er in alle soorten en maten, maar bedenk lang niet elke val is bruikbaar in de vogelkooi, temeer omdat u muizen wilt vangen en geen vogels! Het bekende inloop valletje is in onze hobby op vele plaatsen toe te passen zelfs in de vluchten als het moet. Als er eenmaal een muis ingezet heeft beginnen deze dingen pas echt goed te werken, omdat de muizenlucht dan haar aantrekkende werking gaat doen. Huismuizen komen vlot op een stukje kaas af en de spits of veldmuis kunt u makkelijk verleiden door voor in het inloopvalletje een theelepeltje pindakaas te doen.

De muizenklem kunt u overal gebruiken waar de vogels er niet bij kunnen en ter preventie kunt u ook altijd zo'n klem ergens laten staan. Kaas en pindakaas doet ook hier wonderen. Dan kennen we nog muizengif in korrelvorm. Pas daar mee op want muizen hebben de eigenschap hun voedsel te verslepen en o wee als uw vogels het te pakken krijgen! Gebruik daarom dit soort gif alleen in die ruimten waar zeker geen vogels zijn. Houdt ook deze ruimten altijd goed schoon en in de gaten! Muizen verplaatsen zich doorgaans graag langs de omtrek van uw vogelverblijf en laten daar een spoor na welk door hun familie snel gevonden en gevolgd wordt. Zet in dat tracé uw vangmiddelen neer en laat zeker de inloopval daar altijd preventief staan.

Wanneer genoemde middelen falen en een horde muizen van intelligente aard is kan muizenlijm een oplossing bieden. Het is een kleverige pasta die nimmer opdroogt. Aangebracht op een plaatje karton of dergelijke en in de looproute gelegd zal een muis die erop komt er niet meer afkomen. Het middel is zeker niet diervriendelijk en daarom in de handel verboden hetgeen niet wil zeggen dat het niet verkrijgbaar is. U hoeft mijn niet te mailen met de vraag waar u het kunt krijgen, want het antwoord moet ik u schuldig blijven!

Laat het echter niet zo ver komen, dat u naar dergelijke middelen moet grijpen, en mocht u de strijd niet kunnen winnen raadpleeg dan een professioneel ongedierte bestrijder die in de meeste gemeenten wel te vinden zijn. Tot slot een laatste tip; waar u ook mee aan de gang gaat als u ongedierte moet bestrijden, als gaat het over luizen of muizen, pas altijd op met kinderen en bezoekers die mogelijk in uw vogelverblijf komen!

*Tot volgende maand, dan gaan we het weer over de vogels hebben! Henk van Hout
e-mail: info@vanhout_elektron.nl*

Vanaf dit jaar willen we een nieuwe serie artikelen beginnen waarin we de kweker aan u voorstellen die met een eigen gekweekte vogel tijdens de NBvV-show een oorkonde heeft behaald.

De witgesterde blauwborst

(Luscinia svecica cyanecula)

Beknopte beschrijving

De blauwborst is een vogel die voorkomt in Europa, Azië, West-Alaska en Noord-Amerika. De man heeft een bruin tot donkerbruin rugdek en een opvallende helder-blauwe bef. Dit alleen in de broedperiode. In de winter valt dit blauw bijna geheel weg. Onder het blauw zit een kastanjebruine rand, de buikkleur is bruin/grijs. Op de staart is deze vogel roodbruin met een zwarte band aan het eind. De witgesterde heeft in het blauw een witte

vlek, vandaar ook deze naam.

De pop ziet er hetzelfde uit als de man op de witte vlek na en heeft veel minder blauw. Ze is ook niet zo helder van kleur.

Bij ons komt deze soort voor in moeras/rietgebieden. Broeden gebeurt dan in de vrije natuur ook in het riet, op de grond goed verborgen tussen het riet of in graspollen. Het nest wordt gemaakt van grashalmen, mos en wat dode riethalmen.

Maximaal worden er zo'n zes eieren gelegd, die groenblauw zijn en soms voorzien van

wat vlekjes op de stompe kant. De eieren worden tussen de twaalf en veertien dagen bebroed, hoofdzakelijk door de pop. De jongen verlaten na een dag of veertien het nest en kunnen dan nog niet goed vliegen. In de natuur worden de jongen grootgebracht met hoofdzakelijk insecten.

Kweekverslag

Toen ze in september in mijn bezit kwamen, heb ik ze meteen aan elkaar gekoppeld en in een ruime buitenvolière van twee meter hoog, een meter breed en twee en een halve meter diep geplaatst. Dit heeft nooit tot problemen geleid. Tijdens de koude wintermaanden heb-

De /

osel

ben ze binnen gezeten bij een temperatuur die nooit boven de 5° uitkwam, maar wel gescheiden van elkaar in broedkooien. Op 20 maart zijn beide vogels in de buitenvolière gezet, de pop in een klein kooitje, zodat ze wel bij elkaar zaten, maar toch gescheiden. Dit om weer aan elkaar te wennen. Op 1 april (hoe kun je het zo uitkiezen) de pop bij de man losgelaten. De reactie van de man was erg opvallend: hij begon meteen met zijn ongelooflijk mooie, lange en hevige zang die hard en veelvuldig was. Dit was een zeer intens geluid. Ik dacht dat de koppeling goed tot stand was gekomen, maar na een drie uur lange observatie ging ik even wat eten. Ik was nog niet geheel uit het gezichtsveld van de vogels (jij kijkt naar hun, maar zij ook zeker naar jou) of de verschrikkelijk heftige gevechten braken los. Ik heb nog nooit van mijn leven zo snel een vogel weer uitgevangen (de pop), want als ik niet had ingegrepen, had de pop zeker het leven gelaten.

Koppelpoging deel 2

Op zeventien april, nog steeds in het achterhoofd houdend wat er bij de eerste koppelpoging was gebeurd, liet ik de pop weer los bij de man. Direct waren er weer gevechten, maar aanzienlijk minder hevig dan de eerste keer. En na weer een observatie (deze keer zeker vijf uur) dacht ik dat het deze keer ondanks de gevechten wel goed zou komen en ik heb de vogels toen met rust gelaten.

De kweek

Op 2 mei was het nest klaar, dat hoog bovenin de kooi gebouwd was, geheel van kokosvezel, in een traliekastje, en was het eerste ei gelegd. Op 7 mei is de pop gaan broeden. Bij de tweede controle op 16 mei zag ik dat er zes eieren gelegd waren. Op 19 mei waren er vier jongen uitgekomen,

osel

De

de overige eieren waren onbevruucht. Op 24 mei heb ik de vier jongen geringd met 2,5mm ring. Na elf dagen klommen de jongen uit het nest. En op 14 juni achtte ik de jongen zelfstandig. Op 10 juni was overigens de tweede ronde alweer begonnen met het eerste ei, in een nieuw nest dat deze keer wel op de grond was gebouwd en in een graspol zat. Op 23 juni waren er uit de vier gelegde eieren drie jongen geboren en was er een ei onbevruucht. Op 26 juni vond ik een jong dood naast de waterbak. De overige twee leken goed grootge-bracht te worden. Op 29 juni de twee jongen geringd. Bij het ringen bleken de jongen er niet goed uit te zien en niet veel later zijn deze dan ook dood terug-gevonden, weer naast de waterbak. Na enkele telefoontjes bleek dat als je honderd procent natuurbroed nastreeft, er normaal gesproken geen tweede ronde inzit. Past men handopfok toe, dan zouden er twee of drie rondes grootgebracht kunnen worden. Maar dit is voor mij geen optie, puur uit principe. En zo blijf je altijd leren in de vogelsport. Op enkele punten na is het eigenlijk helemaal geen moeilijke vogel, die je bij een zeer goede verzorging belonen met jongen die ze heel goed zelf kunnen grootbrengen. En handopfok is naar mijn mening dus echt niet nodig om mooie blauwborsten te kweken en op stok te krijgen. Het principe van natuurbroed pas ik dus op al mijn vogels toe. O.a. op de winterkoning, hoppen, roodkeelnachtgalen en vele andere soorten. Bij dit verslag moet wel gezegd worden dat het op het moment van de tweede ronde en het uitkomen van de jongen buiten de volière ruim 30° was en dus in de volière nog warmer. Misschien had ik met iets meer geluk en betere weersomstandigheden de twee ronde wel groot gekregen.

Aanvulling op de blauwborstweek:

De ringmaat van 2,5mm is wettelijk gezien correct, alleen ben ik gevoelsmatig geneigd te zeggen dat de ringmaat van 2,7mm ook een zeer geschikte maat is. Deze ringmaat is ook met geen mogelijkheid op een normale manier van de poot te verwijderen. Zelf heb ik geen problemen onder-vonden met het vroege ringen met een 2,5mm ring, maar ik heb van anderen gehoord dat bij deze vroege verstoring alle jongen uit het nest werden gegooid. Daarom denk ik dat, als er met een 2,7mm ring geringd zou mogen worden, je wat later zou kunnen ringen en dit zou weer de mogelijk-hed van het volledig tot wasdom komen van de jongen vergroot.. Zelf voorzie ik de ring waarmee geringd moet worden, altijd van een ventielslangetje, omdat dit ook weer meehelpt de opgroeikansen van de jongen te vergroten. Dit soort zaken zijn echt nodig als je jongen op stok wilt krijgen, wat toch de bedoeling is. De zang van de man is tot diep in de nacht te horen en als hij

dan ook weer zeer vroeg in de ochtend begint met zingen, ben ik eigenlijk geneigd te zeggen dat de man in de broedtijd 24 uur per dag zingt. De man gaat dan op een verho-ging zitten en gooit zijn staart recht omhoog, laat de punten van zijn vleugels zakken, gooit vervolgens zijn kop geheel achterover, zet zijn snavel wijd open en begint dan te zingen of zijn leven ervanaf hangt.

Het voer

Bij mij zit er eigenlijk geen verschil in voeren tussen rusttijd en broedtijd. Ik varieer eigen-lijk alleen met de hoeveelheid en natuurlijk met zoveel mogelijk verschillend voer.

Het voer bestaat uit meelwormen, pinky's, buffalowormen, krekels en sprinkhanen en al wat er verder nog voorhanden is. Het voer wordt ook nu weer bepoederd met Aves' insectenstrooipoeder en wat spirulina en verder gebruik ik niets. Eivoer wordt niet of nauwelijks opgenomen en kan in mijn ogen dus achterwege worden gelaten. Voor mij geldt nu weer: op zoek naar een volgende uitdaging.

Tekst en foto: Arie Bakker te Dordrecht
Foto's: Jan de Nijs en Piet Onderdelinden.

Parkieten AZ Bundesschau 2005

Tekst en foto: Bouwmeester

Cinnamon grijs pop: Mooie volle en brede kop met een prima kopdracht, mooi voorover.

Opaline lacewing geel: Een mooie hoge kop. De kopdracht zou iets meer voorover moeten, zodat het achterhoofd wat meer omhoog komt. Conditioneel is deze vogel niet klaar gezien de ruistoppels en de harige bevedering. De vogel mist ook een keelstip en de vogel zou hoger op stok moeten staan. De tekening is van een redelijke kleurdiepte.

Hollands bont kobaltblauw: Het formaat is gemiddeld evenals de lengte boven de stok. Het bontpatroon is voor deze moeilijke kleurslag redelijk te noemen maar aan de kop en nekpartij moet nog veel verbeterd worden. Evenals de kopdracht die meer voorover moet zijn.

Hollands bont kobaltblauw geelmasker: Dit is de zogenaamde frosted(bevroren) variëteit. Zie de besneeuwde waas over de tekening. Een vogel met een goede rechte houding. De vogel moet echter een vollere nek en een veel breder gewelfde kop hebben. De snavel is veel te prominent aanwezig.

Pallid in lichtgroen, donkergroen en olijfgroen

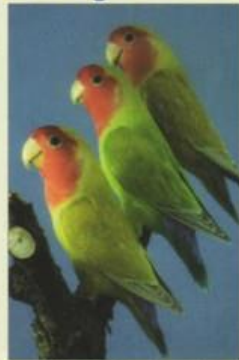

Foto: Piet Oudehulshuis / Jan de Nijl

De kleurslag pallid is ontstaan in Australië. Vroeger noemde men deze kleur dan ook Australisch cinnamon. Bij de geboorte hebben deze vogels rode ogen, die na ongeveer 8 dagen verkleuren naar donkerbruin. Van de pallid zijn op het ogenblik nog vele variaties binnen de kleurslag. Voorheen werd de wat geliger vorm vaak als ideaalbeeld gezien, de voorkeur dient echter uit te gaan naar de wat groeniger vorm. De gelige vorm is over het algemeen een pallid-ino. Deze sterke opbleking is dus een split-

kenmerk, maar herkenbare splitvogels worden niet gevraagd. Om ook voldoende onderscheid met de overgoten te houden dienen we dus te streven naar de wat groenere vorm. Kleuregaliteit is een eerste vereiste. De binnenvlag van de grote vleugelpennen zijn grijs gemelaneerd. Volgens de Gemeenschappelijke standaardeis van de *Agapornis roseicollis roseicollis* wordt de pallid lichtgroen, donkergroen (D-groen) en olijfgroen (DD-groen) als volgt beschreven. Bij alle drie de kleurslagen groen is het voorhoofd rood tot de scheiding midden op de bovenschedel. De kruin is bij de lichtgroene helder bleekgroen. Bij de donkergroene is deze echter helder bleekgroen overgoten met een egaal donker doorzichtig groenachtig waas. Bij de olijfgroene vogel is de kruin helder bleekolijfgroen. De wangen van deze vogels zijn diep rood met een licht opgebleekt pasteligroen tot een paarsachtige overgang naar de helder bleekgroene nek. De kin, voorhals en bovenborst is zoals we ook op de foto kunnen zien, diep rood. De snavel is hoornkleurig; ondersnavel, snavelranden en snavelpunt een weinig donkerbruin met bleekwitte tot crèmeachtig gekleurde bevederde oogringen.

Door Ger Essenberg

Bij de lichtgroene vogel zijn de onderborst, buik, flanken en anaalstreek helder bleekgroen. Bij de donkergroene vogel helder bleekgroen overgoten met een egaal donker doorzichtig groen waas. En bij de olijfgroene vogel is dit helder bleekolijfgroen. De mantel en vleugeldekveren zijn bij de lichtgroene helder bleekgroen, maar een nuance donkerder dan de rest van het lichaam, ze geven een licht gehamerde indruk. Bij de donkergroene vogel zien we dat de mantel en vleugeldekveren helder bleekgroen zijn, overgoten met een egaal donker doorzichtig waas. Ze geven een gehamerde indruk. Bij de olijfgroene is dit alles helder bleek egaal olijfgroen, waarbij ze een licht gehamerde indruk geven. Bij de lichtgroene vogel hebben de grote vleugelpennen een heldere bleek-groene buitenvlag, waarvan een deel een licht crème-achtige omzoming, de binnenvlag is grijs. De grote vleugelpennen van de donkergroene vogel hebben een helder bleekgroene buitenvlag waarvan een deel een lichte omzoming, de binnenvlag is grijs. De grote vleugelpennen van de olijfgroene vogel zijn helder bleekolijfgroen met een heldere olijfgroene buitenvlag, waarvan een deel een lichte omzoming, de binnenvlag is helder bleekolijfgroen. De vleugelbochten bij de lichtgroene vogel zijn helder bleekgroen, de duimveertjes opgebleekt geel. Bij de donkergroene vogel zijn deze helder bleekgroen overgoten met een egaal donker doorzichtig groenachtig waas, de duimveertjes zijn geel. Vanzelfsprekend zijn ze bij de olijfgroene vogel helder bleekolijfgroen en de duimveertjes olijfgroen. Bij de lichtgroene vogel zijn de stuit en bovenstaartdekveren bleekhemelsblauw, bij de donkergroene: donkerblauw, dunne structuur en bij de olijfgroene helder loodgrijs, dunne structuur. De onderstaartdekveren zijn bij de lichtgroene helder bleekgroen, bij de donkergroene helder bleekgroen overgoten met een donker doorzichtig groenachtig waas. Bij de olijfgroene zijn ze helder bleekolijfgroen. De staartpennen zijn bij de lichtgroene en donkergroene vogel overwegend helder bleekgroen met een nog iets bleker uiteinde. De secundaire staartpennen hebben in het midden een grijs-rood-grijze vlekkening. Bij de olijfgroene vogel zijn de staartpennen overwegend helder bleekolijfgroen met een iets bleker uiteinde. De secundaire staartpennen zijn gelijk aan de andere vogels. Tenslotte zijn de poten vleeskleurig en de nagels hoornkleurig.

Serinus citrinella

Citroensijs

De citroensijs, soms ook wel citroenkanarie genoemd, meet 12 à 13 cm en zijn zang doet denken aan dat van de putter en Europese kanarie – *Serinus serinus*.

Er zijn 2 ondersoorten bekend, namelijk de nominaatvorm *Serinus citrinella citrinella* en de *Serinus citrinella corsicanus*, die voorkomt op de eilanden Corsica en Sardinië in de Middellandse Zee. De laatste is intensiever gekleurd met een bruine rug. Tevens zijn er verschillen in het leefgebied. Zo is hij niet gebonden aan de bergachtige regio's, maar komt hij voor op zeeniveau. Er zijn verschillen in afmeting, voedselkeuze, zang en roepen. De nominaatvorm komt uitsluitend voor in bergachtige gebieden: de Alpen, het Centraal Massief, de Vogezen en Pyreneeën. Hij komt hoofdzakelijk voor in Spanje, Frankrijk, Zwitserland, Oostenrijk en Duitsland. Het leefgebied van deze vogel is nauw verbonden met het voorkomen van bepaalde dennensoorten. Verder beperkt hij zich tot een aantal hoofd-zaadsoorten: dennenzaad, paardenbloem, distel en ganzenvoet, afhankelijk van het jaargetijde. Ook worden verschillende grassoorten en kruiden gegeten. Citroensijsen hebben een bepaald broed- en overwinteringsgebied. In het Schwarzwald ligt hun broedgebied op 900m boven de zeespiegel, hun overwinteringsgebied ligt 400m lager. In de Alpen en Pyreneeën

liggen hun broedgebieden aanzienlijk hoger. Vanaf eind februari trekken de vogels in het Schwarzwald al naar hun broedgebieden, afhankelijk van de weersomstandigheden. Man en pop zijn redelijk eenvoudig van elkaar te onderscheiden door de grijze kraag die bij de pop gesloten is onder de keel. Bij de man loopt het geel van de borst door tot aan de keel. (op de foto zien we een mutant). Citroensijsen hebben 1, meestal 2 broedsels per jaar, vanaf april t/m juni. In gevangenschap gaan de vogels meestal eind mei begin juni tot broeden over. Het nest wordt steeds gebouwd vlak bij de stam van een dennen- of sparrenboom. De nesthoogte is zeer variabel, soms van 1,5 tot 30m. Meestal vindt men het nest op minder dan 2m van de top van de boom en hoofdzakelijk aan de zuidwestkant van de stam. Het popje bouwt het nest, waarbij het mannetje haar niet uit het oog verliest. Voor de nestbouw worden plantenwortels, grashalmen, dennennaalden, harsen, mos en dierenhaar gebruikt. Er worden ongeveer 4 eieren gelegd, die dan 14 volle dagen bebroed worden. Nadat de jongen het ei verlaten hebben, blijven zij nog 18 dagen in het nest, voordat ze uitvliegen. Hierna worden ze nog ongeveer 10 dagen door de ouders bijgevoerd. Als voedsel vragen zij een sijen/distelvinkmengeling, aangevuld met een goed eivoer, kleine dennenzaaden, kiemzaad, pinky's en buffalovormen. Verder zijn vogelmuur, paardenbloem, zuring en herderstasje onontbeerlijk. Kleinere insecten zoals bladluizen, maar ook rupsen worden door de citroensijs niet versmaad.

Kweken van prachtvinken (2)

In deze vervolgserie behandel ik steeds een onderwerp uit mijn boek "Kweken van Prachtvinken" dat begin 2004 is uitgegeven.

Inrichting

Als wij een vogelverblijf hebben gerealiseerd, dan is de volgende stap de inrichting. Vogels vliegen, maar zitten nog meer. Wij zullen dus voor voldoende zitgelegenheid in het verblijf moeten zorgen. In een volière of grote vliegkooi plaatsen we links en rechts 2 zitstokken zo ver mogelijk uit elkaar, maar wel minstens 10 tot 20cm van de kooiwanden en het plafond af. Hiertussen kunnen ook enkele zitstokken worden aangebracht. Deze bevinden zich dan ongeveer 20cm schuin onder de andere stokken. Ook is het verstandig 2 zitstokken op 10 tot 20cm van de bodem aan te brengen, ongeveer in het midden tussen de bovenste. U bereikt daarmee dat de vogels ook naar boven moeten vliegen, wat bevorderlijk is voor hun spierontwikkeling. Bij handelaren

elkaar pikken. Om de bodem niet overmatig te bevuild is het aan te bevelen op ongeveer een meter onder de zitstokken mestplanken aan te brengen. Als u deze planken voorziet van opstaande randen, kunnen er houtsnippers opgelegd worden om de uitwerpselen te absorberen. U hoeft zich dan niet telkens te bukken bij het schoonmaken en de bodem blijft langer schoon. Een andere mogelijkheid is tegen de achterwand wat korte zitstokjes van maximaal 5cm. lengte

te maken. Plaats deze zitstokjes vrij hoog (bijv. 10cm van boven) allemaal op dezelfde hoogte. De meeste vogels willen nu eenmaal hoog zitten als ze rusten of gaan slapen.

Verpozing

De grootste vijand van de vogels is verving! Vogels die niets te doen hebben, worden apathisch of sikkeneurig, gaan op elkaar jagen of plukken de veren. Richt de volière of vliegkooi zo in dat er voldoende vliegruimte overblijft. Plaats er voldoende planten of heesters in voor de nodige afleiding. Takken snoeihout, brem, heide of onkruid kan ook prima, maar moet wel regelmatig ververst worden. Controleer of er geen uitwerpselen van vogels uit de vrije natuur op de takken zitten, of spuit ze eerst schoon. Bij bloemisterijen worden regelmatig uitgebloeide planten opgeruimd die vaak voor niets te krijgen zijn. Let wel op dat u geen giftige planten meeneemt en spuit de planten eerst grondig schoon om aanwezige bestrijdingsmiddelen te verwijderen. In het boek is een lijst met giftige planten opgenomen. Vooral bij jonge vogels kan ook trosgierst worden gegeven. Ze kunnen zich hiermee uren vermaken.

Eet- en drinkgelegenheid

Voederbakjes en drinkflesjes worden in overvloed aangeboden. Pas de grootte aan aan de hoeveelheid vogels die u houdt. De bakjes moeten als het even kan, niet op de grond worden gezet. Als u dit op een verhoogd plateau aanbiedt, wennen de vogels er snel aan. U voorkomt daarmee dat de vogels onnodig op de grond scharrelen. Drinkflacons moeten beslist alle dagen worden gereinigd, het liefst met een desinfecterend middel.

Nestgelegenheid

Er zijn vogels die hoog in de kooi willen broeden, maar er zijn er ook die op de grond nestelen. U zult bij het verstrekken van nestgelegenheid dus eerst moeten weten hoe de vogels die u houdt, broeden. De beste broedresultaten krijgt u door broedkoppels af te zonderen en hiervoor een broedkooi in te richten. De meeste prachtvinken maken een bolvormig of peervormig nest, al dan niet voorzien van een insluiting. Het is aan te bevelen wat brem, groen of kunstgroen tegen de achterwand te situeren waarin de vogels een natuurlijk nest maken. Hang in elk geval ook halfopen nestkastjes op. Vaak worden deze ook in gebruik genomen. Verder zijn er prachtvinken die het niet zo nauw nemen en een bestaand nest betrekken. Sommige prachtvinken zijn holenbroeders. Deze moeten dus speciale broedkastjes ter beschikking hebben. Als nestmateriaal verstrekken we grashalmen, hooi, kokosvezel, sisal, sharpi, gestripte maïskolbladeren, varens, enz.

Meer informatie vindt u op de website www.avitoon.nl

© Tony Jochem

zien wij nogal eens dat er 3 stokken trapsgewijs van links naar rechts in de kooi zijn aangebracht. Op deze wijze kunnen er meer vogels in het hok, maar worden de vliegmogelijkheden beperkt. Het is af te raden dit ook in uw verblijf te doen. Het is niet de bedoeling zo veel mogelijk vogels in een kooi te stoppen, als je een vogelliefhebber bent. Vogels moeten zich ook kunnen terugtrekken om rustig te zitten of te slapen. Vooral na de broedperiode en tijdens de rui hebben oudere vogels hieraan behoefte. Als de vogels per koppel in een kooi zitten, hoeft u geen verdere maatregelen te nemen. In een grote gezelschapskooi of volière kan men langs de achterwand een schottenstok aanbrengen. Dit is een zitstok met om de 8 à 10cm schotjes van ongeveer 9x10cm. De vogels kunnen elkaar niet zien en ook niet op

Vogelhandel - Dierenspeciaalzaak 't Honk
Grote collectie vogels
Aves - Nutribird - Orlux
Website: <http://www.thonk.nl>
Symfoniestraat 156, Nijmegen. Tel./fax (024) 377 55 33

Kweek met de Witkuifgaai

Latijn: *Garrulax l. leucolophus*
Engels: White-crested laughingthrush

De vogels heb ik al een aantal jaren in mijn bezit. Ik heb ze overgenomen van een medevogelliefhebber die vertelde dat het een koppel was, maar hij heeft geen broedpogingen gehad. Hij wilde ze wegdoen vanwege de overlast door het vele geroep van de vogels, dat nogal luidruchtig is en ver in de omtrek te horen is.

Het zijn importvogels, waarschijnlijk via Indonesië naar Nederland gekomen. Het eerste jaar had ik ze bij een koppel van Decken Toks zitten. Dat ging goed samen, maar van nestelen kwam het niet. Het tweede jaar heb ik ze in een aparte ren gezet en nu hadden ze een nest gemaakt. Ze hebben een aantal eieren gehad, maar het nest was in een conifeer gebouwd en niet erg stevig en daardoor op de grond gevallen. Daarna hebben ze geen broedpoging meer gedaan.

Dit jaar heb ik het koppel in een nieuwe ren gedaan, dichtbij mijn huis met een paar dichte coniferen erin. In maart hadden ze het nest al klaar, dicht in de conifeer met takjes en kokosvezel. Het was nu wel een stevig nest. In april heb ik verschillende paringen gezien, vooral tegen het donker worden. Op 9 mei is het eerste ei gelegd. Op 10 en 11 mei het tweede en derde. Na 14 dagen broeden (door beide ouders) zijn er 3 jongen uitgekomen. Het voeren van de jongen ging prima. Veel witte meelwormen, regenwormen, jonge muizen en slakken gingen naar binnen. De jongen groeiden goed en toen ze 6 dagen oud waren, heb ik de jongen geringd met ringen 6mm. Helaas lag 2 dagen later een van de jongen dood op de grond. De 2 andere zagen er prima uit, kregen al een witte kuif en de oogjes gingen open. Op 7 juni zijn de jongen allebei uitgevlogen. Ze bedelden hard om voer, maar de groei bleef stilstaan. Ook gingen ze niet op stok zitten, ze bleven alleen op de grond. Dit

verbeterde niet en 12 dagen later zijn ze allebei doodgegaan.

Op 6 juli hebben ze een tweede poging ondernomen en in hetzelfde nest weer 3 eieren gelegd. Na 14 dagen kwamen de 3 jongen uit. Deze keer heb ik de ouders op advies van een vriend eerst een ESB-3 kuur gegeven (tijdens het broeden). Ook had ik meer tijd voor de vogels en de verzorging. Veel pinky's en diepvrieskrekels gegeven met daaroverheen wat gistocal. Tevens veel sprinkhanen, jonge muizen en een dag later gingen de oogjes open. Op 2 augustus zijn de jongen uitgevlogen en nu gingen ze wel meteen op stok zitten. 's Avonds zaten ze met zijn allen in de conifeer te slapen. Vier weken later waren ze volledig zelfstandig.

De jongen zijn nu te bewonderen in Vogelpark Avifauna.

Tekst en foto's: J. Kouwen

Kweekverslag rotspatrijs

Ptilopachus petrosus

Half februari 2005 heb ik twee koppels gekocht in Wamel bij vogelhandel Borgstein. Thuisgekomen heb ik ze per koppel in een hok van 2m bij 1m geplaatst. Ze waren heel onrustig en verstopten zich, als ze me hoorden. Omdat ik niet kon zien wat haan of hen was, heb ik maar een keus gemaakt op grootte. Na ongeveer 4 maanden begon ik te twijfelen of ik wel 2 koppels had. Ik heb ze toen laten seksen bij gendika met veren-DNA. Na ong. 1 week kreeg ik bericht terug: ik

had 2 hanen en 2 hennen. Toen kwam ik erachter dat ik het verkeerd had gedaan. Ik heb de koppels meteen omgewisseld en toen maar weer afwachten.

Ik voer ze geknipte meelwormen, gallus 3, tropenvoer en appel en sla. Na twee maanden was het koppel rustiger. Na nog een maand vond ik op 24-08-05 het eerste ei en daarna om de dag weer een ei. In totaal 6 eieren. Ik kweekte al roelroels, dus ik heb ze op dezelfde manier uitbroed in de broed-

machine, want ze legden de eieren overal neer. Ik heb ze op ca. 38°C uitbroed. Na 19 dagen zag ik dat het eerste ei was aangepikt en op de twintigste dag kwam het jong uit. De eieren zijn roomkleurig, niet gestippeld, 3cm lang en 2,5cm hoog. De kuikens groeiden goed op met Hobby plus 1 start. Na 6 weken pas levend voer en appel met sla gegeven. Het was een heel spannende ervaring.

Tekst en foto's: Piet.

osel

De /

Vogelbeheer

Wellicht introduceer ik hierbij een wat vreemde nieuwe term voor ons vogelhouders. Het heeft ook niets te maken met de vogels die wij zelf houden, maar alles met de vogels in de natuur. Beheer verondersteld onder andere dat het nodig is erop toe te zien of het wel goed gaat met die vogels. Helaas, en dat zal algemeen bekend zijn gaat het met veel soorten niet goed tot zeer slecht zelfs. Sommige soorten weidevogels, als o.m. Kievit grutto lopen drastisch terug in aantal. Het korhoen, de veldleeuwrik, de wiewaai en tal van andere soorten worden op termijn in ons land zelfs met uitsterven bedreigd. De rode lijst die daarvoor wordt bijgehouden wordt langer en langer. Nu wordt er uiteraard door de daartoe in het leven geroepen organisaties als Vogelbescherming, Fauna-beheer, Natuurbeheer, Wildbeheer enz. zeker ook naar vogels omgekeken. Maar toch meer in algemene zin en veel te weinig met op de bedreigde soorten toegespitste aandacht en onderzoek. Tegelijk mag ik veronderstellen dat in onze geleerden, die van de vogelliefhebbers dus, specifieke of soortkennis ook m.b.t. deze categorie van vogels aanwezig moet zijn. Alleen is daarvan tot op heden niet zoveel blijkt gegeven. Vooral de ouderen onder ons zullen zeker uit een soort van "historisch besef", kunnen aangeven hoe het vroeger met de nu bedreigde soorten was gesteld. Ook zullen we wellicht daarbij kunnen aangeven in welke opzichten hun specifieke biotoop de voorbije decennia is veranderd. In sommige gevallen is ook ervaring opgedaan door de kweek met deze vogels, of pogingen daartoe. Het korhoen is zo'n ernstig bedreigde soort waarvan waarschijnlijk te weinig bekend is om ze nog te kunnen redden. Dat meen ik althans te kunnen opmaken uit de soms merkwaardige en bedenkelijke berichtgeving m.b.t. deze vogelsoort. Onze leden, met natuurgerichte belangstelling in hun bagage, zou ik bij deze willen oproepen een eventuele kennisbijdrage, hoe bescheiden ook, te willen leveren via ons maandblad. Onder de titel "Vogelbeheer", valt te verwachten dat van de over het gehele land verspreid wonende leden, belangwekkende informatie kan binnenkomen. De situatie zal per regio nogal verschillend zijn voor wat betreft de gegevens over de meest bedreigde soorten. Maar ook die feiten zijn belangrijk genoeg om te weten. Nu zou u kunnen denken: Ja, mooi is dat, maar diverse organisaties houden zich daar toch al mee bezig! Dat is ook zo, maar de praktijk maakt duidelijk dat er behoefte is aan veel informatie en meer waarnemingsfeiten per regio. Immers natuurwetenschap maakt al heel lang en dankbaar gebruik van aangeleverde feiten. In dit verband hoef ik eigenlijk alleen maar te wijzen op hoe belangrijk het is vogels terug te melden die geringd zijn in het kader van onderzoek naar de vogeltrek. Daarnaast is er dan nog elk jaar één speciale dag in oktober dat vele veldwaarnemers over een breedtefront de vogeltrekgegevens verzamelen en doorsturen. Ook wetenschappelijk onderzoek naar de aangekondigde klimaatverandering maakt gretig gebruik van flora- en fauna meldingen vanuit het hele land. Alleen veel relevante gegevens maken het mogelijk de ontwikkelingen dien aangaande te kunnen blijven volgen. Eventueel kan daar, indien gewenst, beleid op worden gemaakt en eventuele maatregelen erop worden afgestemd. In het verleden werd vaak onvoldoende meegedacht zodat de getroffen maatregelen op zijn zachts gezegd niet succesvol konden zijn. Ruilverkavelingen gekanaliseerde riviertjes en beken, alsmede barrières waardoor trekvisen als paling, zalm e.a. nog weinig toekomstperspectief rest zijn sprekende voorbeelden. Om de vogels in de natuur betere mogelijkheden te kunnen bieden is om te beginnen een duidelijk inzicht in die materie essentieel. Waarom juist nu deze oproep? De eerdergenoemde kennis en ervaring met betrekking tot de nu bedreigde vogels raken we geleidelijk aan kwijt. En als we nu niet handelen zijn we de vogels nog eerder kwijt. Het is opvallend hoe snel de ene na de andere soort praktisch verdwijnt. Door dus kennis te verzamelen of te inventariseren kunnen we een positieve bijdrage leveren. Beter, op de soort en zijn biotoop afge-

stemde maatregelen zijn dan denkbaar. Er zijn gelukkig ook al voorbeelden dat de "aanpak" zeer goed heeft gewerkt. Zo heeft men indertijd besloten een serieuze poging te ondernemen om de ooievaar als broedvogel van ons land te behouden. Na een betrekkelijk korte periode is het succes zo groot, dat ze onze steun alweer kunnen missen. Momenteel hebben we alweer ongeveer 500 broedparen, "natuurrechte" ooievaars. Andere maatregelen kenden veel minder succes, deels verklaarbaar door onvoldoende specifieke kennis. De nood is hoog geworden intussen, want als een populatie te klein is in omvang, is deze al vrijwel gedoemd op termijn uit te sterven. Soortenrijkdom of biodiversiteit hadden we; soortenarmoede krijgen we als we blijven toekijken! Omdat de natuur en daarmee dus eigenlijk ook het algemeen belang ermee gediend worden, is het niet vreemd te denken, dat onze hobby, aan begrip en waardering erbij zal kunnen winnen. Dat is een gunstige bijkomstigheid als je weet dat in bepaalde kringen het nog altijd zielig wordt gevonden om vogeltjes in kooien op te sluiten. Goed, wij weten wel beter en kunnen dat gemakkelijk weerleggen. Maar omdat onkunde vaak gepaard gaat met onbegrip is overtuigen soms lastig. Tenslotte nog enkele argumenten die onmiskenbaar duidelijk maken hoe rijp de tijd hiervoor nu is! Nederland is bezig met allerlei herstelwerkzaamheden uit te voeren in de natuur. Te lang hebben we die natuur veronachtzaamd en versnipperd. Nu worden de snippers weer verbonden door "groene draadjes", de zogenaamde Ecologische Hoofdstructuur. Het mag wat kosten blijkbaar, als natuurbruggen of ecoducten en vispassages worden aangelegd. En ook op vogelgebied zijn er investeringen. Zo wordt de kraanvogel, sinds enkele jaren weer terug als broedvogel in ons land, 1 miljoen euro per exemplaar toegekend. Je zou daarbij kunnen denken; als dat kraanvogels zijn met een "Nederlandse inslag", gaan die nooit meer weg! Een probleem nog, hoe maak je ze dat duidelijk! Uit een ander feit moge blijken hoe groot de publieke belangstelling is voor vogels in de natuur. Ongeveer 10.000 mensen kijken elke dag via internet naar de ontwikkelingen in een nest met vier jonge slechtvalken. Daartoe heeft men in een K.P.N. communicatietoren waarin het nest zich bevindt, in en buiten het nest camera's opgehangen. Het is een razend populair fenomeen waarbij kijkers uit 88 landen al ruim 700.000 keer hebben afgestemd op "WWW.PLANET.NL/SLECHTVALKEN". Mijn conclusie kan niet anders zijn als: Publieke belangstelling in ruime mate aanwezig. Geld beschikbaar voor zinvolle projecten. Nu wij nog; als zich betrokken voelende en wellicht terzake kundige vogelliefhebbers kunnen we meedenken in het kader van "Vogelbeheer".

Waarnemer

Zaterdag 19 augustus 2006

houden wij in de markthal te BARNEVELD onze regelmatige grote

"VOGELMARKT"

Met uitzondering van duiven en fazantachtige vogels kunnen alle soorten vogels worden ingebracht.

De markt is geopend van 9.00 tot 13.00 uur. Entree € 2,50

Organisatie: G.J. van Norden Vogel- en Dierenvoerders

Marijkelaan 17 - Voorthulzen

en Vogelvereniging "KWEKKLUST" Inl. (0342) 47 2082

Indien nodig is de "HAL" verwarmd.

Opgelet: Volgende markt is op zaterdag 18 november 2006